

Macrodoelmatigheid van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie

In opdracht van de Hogeschool Zeeland

Rita Kennis
Jos Frietman

Nijmegen, 14 februari 2011

© 2011 Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt te Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoud

1	Inleiding, vraagstelling en onderzoeksaanpak	1
1.1	Inleiding	1
1.2	Vraagstelling	1
1.3	Onderzoeksaanpak	2
1.4	Opbouw van deze rapportage	4
2	Beroepsprofiel en blauwdruk	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Beroepsprofiel en blauwdruk van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie	5
3	Macrodoelmatigheid	13
3.1	Inleiding	13
3.2	De mening van de sleutelpersonen	13
3.3	Resultaten enquête regio Hogeschool Zeeland	14
3.4	Macrodoelmatigheid opleiding Toegepaste Psychologie	19
4	Raming studenteninstroom	25
4.1	Inleiding	25
4.2	Raming student instroom kernregio Zeeland	26
4.3	Raming studentinstroom aangrenzende regio's	32
5	Samenvattende conclusies	41
	Bijlage 1 – Overzicht van geraadpleegde sleutelpersonen	45

1 Inleiding, vraagstelling en onderzoeksaanpak

1.1 Inleiding

De samenleving is aan sterke veranderingen onderhevig. Het verdwijnen van traditionele sociale verbanden, de multiculturele samenleving, de verdergaande individualisering, informatisering en vergrijzing van de bevolking zorgen ervoor dat de plek van het individu in de samenleving – zijn leefwereld – steeds complexer wordt. De aandacht voor het individu en zijn persoonlijkheid is van toenemend belang voor het HR-beleid van organisaties. Vanuit werkgevers, arbodiensten en re-integratiebedrijven is er een groeiend bewustzijn, dat verzuim en arbeidsongeschiktheid (vaak) ook een psychische dimensie kennen. Ook vanuit het onderwijs is er steeds meer aandacht voor psychisch gerelateerde (gedrags)problemen.

Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat het individu steeds meer verantwoordelijk is voor zijn eigen keuzes. Tegelijkertijd wordt de voorspelbaarheid van dit (keuze)gedrag steeds moeilijker. De vraag naar professionele begeleiding en ondersteuning bij individuele keuzevraagstukken vanuit het psychologisch kennisdomein neemt door deze ontwikkelingen toe. Dat vraagt om een aanbod van breed en praktisch opgeleide Toegepast Psychologen.

Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat de Hogeschool Zeeland (HZ) voornemens is te starten met de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. Een bacheloropleiding die georiënteerd is op het kennisdomein van de psychologie en waarin het praktisch toepassen van theoretische inzichten uit de psychologie centraal staat.

De HZ heeft het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt (KBA) te Nijmegen gevraagd om een onderzoek uit te voeren naar de behoefte aan de voorgestelde bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. Het voorliggende onderzoeksrapport geeft een nadere validering van het beroepscompetentieprofiel van de Toegepast Psycholoog op hbo-niveau en een empirische onderbouwing van de doelmatigheid van de beoogde bacheloropleiding Toegepaste Psychologie.

1.2 Vraagstelling

Om voor bekostiging van de bacheloropleiding door het ministerie van OCW in aanmerking te komen, is het nodig om aan te tonen dat er in het werkveld een substantiële behoefte bestaat aan afgestudeerden van de beoogde nieuwe bacheloropleiding. Deze macrodoelmatigheid wordt door de minister van OCW getoetst op basis van de *Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2009*. Hierin staan de volgende voorwaarden aangegeven die het ministerie hanteert bij de beoordeling van aanvragen voor een nieuwe (hbo-)bacheloropleiding¹:

“a. de opleiding draagt aantoonbaar bij aan de verdere ontwikkeling van de Nederlandse kennisamenleving doordat de opleiding tegemoet komt aan een door de Minister erkende behoefte aan nieuwe beroepen of aan door de Minister noodzakelijk geachte nieuwe ontwikkelingen, waaronder wetenschappelijke ontwikkelingen in innovatieve sectoren, of

---

1 Bron: Staatscourant 2009, nr. 115, 25 juni 2009.

- b. de opleiding draagt aantoonbaar bij aan een andere dan onder a genoemde en door de Minister erkende behoefte op terreinen, waarvoor de Rijksoverheid een bijzondere verantwoordelijkheid op stelselniveau draagt, of
- c. de opleiding wordt gevestigd in een landsdeel waarover bestuurlijke afspraken met de Minister zijn gemaakt om de kennisinfrastructuur aldaar te versterken, om daarmee gebiedsspecifieke knelpunten en achterstandssituaties te verminderen, en
- d. het realiseren van de opleiding leidt naar de mening van de Minister op langere termijn niet tot substantieel nadelige of, indien is voldaan aan voorwaarde c, bovenmatig nadelige effecten voor de benutting van de bestaande capaciteit en infrastructuur op het desbetreffende onderwijs- en onderzoeksterrein, waaronder tevens moet worden begrepen het aanbod aan vergelijkbaar geaccrediteerd, niet-bekostigd onderwijs, dat de student onder vergelijkbare condities kan volgen als het onderwijs van een bekostigde opleiding, en
- e. de inbedding van de opleiding in de (regionale) kennisinfrastructuur is voldoende verzekerd.”

Aanvragen voor een nieuwe bacheloropleiding moeten minimaal voldoen aan één van de voorwaarden a, b of c en tevens aan beide voorwaarden d en e.

Voor de beoogde bacheloropleiding Toegepaste Psychologie van de Hogeschool Zeeland geldt dat het gestelde onder punt c. (de opleiding wordt gevestigd in een landsdeel waarover bestuurlijke afspraken met de Minister zijn gemaakt om de kennisinfrastructuur aldaar te versterken) van toepassing is.

Gelet op deze c-status van de HZ richt het door KBA uitgevoerde onderzoek zich met betrekking tot voorwaarde b (aantoonbare behoefte) op het verzamelen van (additionele) informatie over de (regionale) behoefte aan Toegepast Psychologen op grond waarvan de aanvraag van de Hogeschool Zeeland verder ondersteund, versterkt en getypeerd kan worden.

Met betrekking tot voorwaarde d (geen nadelige effecten voor de benutting van de bestaande capaciteit en infrastructuur) richt het onderzoek zich op het effect van de beoogde bacheloropleiding op het bestaande opleidingsaanbod.

Daarnaast is het voor het vaststellen van de doelmatigheid ook van belang om zicht te hebben op *het potentieel studenten* dat zal instromen, c.q. op de verwachte studenteninstroom.

De vraagstelling van het onderzoek is als volgt:

1. Hoe kan de (regionale) behoefte aan de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie nader worden getypeerd?
2. Is er bij realisering van de bacheloropleiding sprake van (verdere) versterking van de bestaande onderwijsinfrastructuur inclusief het geaccrediteerde onderwijsaanbod van niet publiek bekostigde aanbieders?
3. Bestaat er bij potentiële studenten voldoende interesse om in te stromen in de bacheloropleidingen Toegepaste Psychologie van de Hogeschool Zeeland?

1.3 Onderzoeksaanpak

Het onderzoek is iteratief opgezet en bestaat uit twee, met elkaar verweven, fasen:

1. In fase één is – vanuit het perspectief van de arbeidsmarkt – onderzoek gedaan naar de kwaliteit en validiteit van het beroepscompetentieprofiel waarop de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie zicht richt;

2. In fase twee is onderzoek gedaan naar de macrodoelmatigheid van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie.

Het iteratieve karakter van het onderzoek komt tot uitdrukking in de wisselwerking tussen de werkzaamheden en de opbrengst van beide fasen. Zo dragen de profielaanscherping en validering in de eerste onderzoeksfase bij aan het preciseren van de doelmatigheidsvraag. Andersom biedt de aanpak de mogelijkheid om – voor zover de bevindingen van het onderzoek daar aanleiding toe geven – de in fase één opgestelde blauwdruk van de bacheloropleiding en het beroepscompetentieprofiel verder te verfijnen voordat de macrodoelmatigheid in fase twee wordt vastgesteld.

Fase 1: Kwaliteit en validering beroepsprofiel

In de *eerste fase* zijn de beschikbaarheid, kwaliteit en validiteit onderzocht van het beroepsprofiel waarop de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie zich richt. De HZ sluit zich voor wat betreft het beroepsprofiel en het profiel van de bacheloropleiding aan bij hetgeen door de Hogeschool Leiden is ontwikkeld.

Het preciseren en valideren van het beroepsprofiel is gebeurd door middel van interviews met *sleutelpersonen*, die goed op de hoogte zijn van (ontwikkelingen in) het regionale werkveld van de Toegepaste Psychologie.

De HZ heeft een lijst van sleutelfiguren uit relevante werkvelden samengesteld (zie bijlage 1 voor een overzicht van de geraadpleegde sleutelpersonen). Met deze personen zijn in december 2010 en januari 2011 diepte-interviews gehouden waarin gevraagd is naar hun opvattingen over: (a) de herkenbaarheid en precisering van de kerntaken in het beroepsprofiel, (b) strategische ontwikkelingen in en om het betreffende werkveld, en (c) een eerste verkenning van de ontwikkeling van de arbeidsmarkt voor hbo-opgeleide Toegepaste Psychologen in de komende 5-10 jaar.

In relatie tot gespreksonderwerp (b) – strategische ontwikkelingen in en om het betreffende werkveld – is hoofdzakelijk aandacht besteed aan de vraag of in het Zeeuwse een specifieke behoefte bestaat aan Toegepaste Psychologen in de geriatrie en het zorgtoerisme.

Fase 2: Macrodoelmatigheidsonderzoek

Ten behoeve van het macrodoelmatigheidsonderzoek van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie zijn in fase twee drie – deels parallel aan elkaar lopende – onderzoeksactiviteiten uitgevoerd:

- I - Enquête voor het specificeren van de regionale Zeeuwse behoefte;
- II - Raming behoefte aan professionals en afgestudeerden;
- III - Raming van de verwachte studenteninstroom in de beoogde bacheloropleiding.

Activiteit I: Enquête

P&O-functionarissen en/of leidinggevendenden van organisaties uit de relevante werkvelden zijn benaderd door middel van een telefonische enquête. Deze enquête spitst zich hoofdzakelijk toe op het specificeren van de regionale Zeeuwse behoefte en dient als aanvulling op de landelijke behoefte aan Toegepaste Psychologen.

De lijsten met namen en adressen zijn verkregen via de HZ en zijn verder aangevuld door KBA. Bij het samenstellen van de lijsten is gestreefd naar een optimale afspiegeling van de totale populatie, verdeeld over de regio Zeeland en de omliggende regio's West-Noord-Brabant en Zuid-Holland-Zuid.

In de enquête is gevraagd naar (a) het voorkomen van het beroepsprofiel in de eigen organisatie, nu en in de nabije toekomst, (b) de behoefte aan afgestudeerden van de beoogde bacheloropleiding Toegepaste Psychologie in de eigen organisatie, de regio en de sector en (c) de beconcurrerende en concurrerende opleidingen van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie.

Activiteit II: Raming behoefte aan professionals en afgestudeerden

Als aanvulling op de enquête, zoals beschreven onder activiteit 1, is ten behoeve van het macrodoelmatigheidsonderzoek een raming gemaakt van de landelijke behoefte aan Toegepast Psychologen en aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. De raming is gebaseerd op ramingen uit eerder verricht doelmatigheidsonderzoek naar de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie van andere hogescholen;

Activiteit III: Raming studenteninstroom

Bij de toetsing van de macrodoelmatigheid speelt ook de verwachte studenteninstroom een rol. Hiervoor is gebruik gemaakt van een panelonderzoek onder jongeren die in de laatste twee jaar van het havo of het vwo zitten, en jongeren die in het derde of vierde jaar van hun mbo-4 opleiding zitten.

Er is gekozen voor een raming in de kernregio Zeeland en drie aangrenzende regio's:

- De vragen aan de jongeren uit de kernregio Zeeland (Zeeland, West-Noord-Brabant, Zuid-Holland-Zuid) spitsen zich toe op het mogelijk willen volgen van de beoogde bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de HZ.
- De vragen aan de jongeren uit de regio's (1) Tilburg/Eindhoven, (2) Nijmegen/Arnhem, en (3) Den Haag/Leiden zijn gericht op het mogelijk willen volgen van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie, en hun interesse om deze bacheloropleiding specifiek te volgen aan de Hogeschool Zeeland.

1.4 Opbouw van deze rapportage

In deze rapportage wordt verslag gedaan van het onderzoek naar de macrodoelmatigheid van de door de HZ beoogde nieuwe bacheloropleiding Toegepaste Psychologie.

Hoofdstuk 2 bevat het (verkorte) beroepsprofiel van de Toegepast Psycholoog en de blauwdruk van de beoogde bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de HZ. Deze documenten, die zijn aangescherpt naar aanleiding van de door de sleutelpersonen in fase 1 gedane suggesties, zijn gebruikt in de telefonische enquête in fase 2.

Hoofdstuk 3 gaat in op het vraagstuk van de macrodoelmatigheid. In het hoofdstuk wordt ingegaan op de uitkomsten van de interviews met de sleutelpersonen. Er wordt een schets gemaakt van de ontwikkelingen in het werkveld van de Toegepaste Psychologie en de regionale inkleuring van deze ontwikkelingen voor de provincie Zeeland. Daarnaast worden de uitkomsten van de enquête onder arbeidsorganisaties besproken. Deze worden vergeleken met de uitkomsten van eerder verricht macrodoelmatigheidsonderzoek naar de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie.

In hoofdstuk 4 worden de uitkomsten van de raming van de studenteninstroom besproken.

Hoofdstuk 5 bevat tenslotte de conclusies van het onderzoek.

2 Beroepsprofiel en blauwdruk

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat het beroepsprofiel van de Toegepast Psycholoog en de blauwdruk van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. De opmerkingen van de sleutelpersonen uit de eerste fase zijn reeds in de hier gepresenteerde versie verwerkt. Het beroepsprofiel en de blauwdruk van de bacheloropleiding zijn opgesteld onder eindverantwoordelijkheid van de HZ. Beide documenten zijn als zodanig voorgelegd aan de respondenten uit de enquête. De tekstblokken onderaan de documenten bevatten de opmerkingen van de respondenten bij de profielen. De HZ zal deze informatie benutten bij de verdere uitwerking en het accreditatietraject van de beoogde bacheloropleiding Toegepaste Psychologie.

2.2 Beroepsprofiel en blauwdruk van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie

Het beroepsprofiel van de Toegepast Psycholoog

Door onder andere het verdwijnen van traditionele sociale verbanden, de multiculturele samenleving, de toenemende individualisering, informatisering en vergrijzing van de samenleving wordt de leefwereld van mensen steeds complexer. Het individu wordt meer verantwoordelijk voor de eigen daden en keuzes. Daarmee groeit de vraag naar professionele begeleiding en ondersteuning bij individuele keuzevraagstukken. Aan de andere kant wordt het gedrag van individuen en groepen moeilijker voorspelbaar. Of het nu gaat over vraagstukken op het terrein van consumptie, arbeid, openbare orde, veiligheid, educatie, relaties of conflicthantering. De behoefte aan professionele ondersteuning vanuit het kennisdomein van de psychologie groeit; hiermee ontstaat een behoefte aan breed en praktische opgeleide Toegepast Psychologen. De bacheloropleiding Toegepaste Psychologie van de HZ moet hierin voorzien.

Het hieronder omschreven beroepsprofiel is gebaseerd op het landelijke competentieprofiel hbo bachelor Toegepaste Psychologie dat is vastgelegd in de informatiebank competenties van de hbo-raad. In de provincie Zeeland doen zich daarnaast specifieke ontwikkelingen voor in de sector gezondheid, zorg & welzijn, die mogelijk relevant zijn voor de behoefte aan toegepaste psychologen. Hierbij kan gedacht worden aan de zorg voor ouderen die onder druk komt te staan door het krimpen en wegtrekken van de bevolking uit Zeeland; de mogelijke toename van psychische klachten bij bewoners van verpleeg- en verzorgingstehuizen doordat sociale netwerken steeds kleiner worden; de toename van recreatie in combinatie met zorg, etc.

Wat is een hbo opgeleide Toegepast Psycholoog?

De HBO'er Toegepaste Psychologie is een brede en praktisch ingestelde psychologische professional op hbo bachelorniveau. Centraal in zijn functioneren staat het verantwoord toepassen van op de psychologie gebaseerde methoden en technieken. De hbo opgeleide Toegepast Psycholoog combineert zijn psychologische competenties met competenties die hem in staat stellen in organisaties psychologische toepassingen te faciliteren en individuen te ondersteunen bij zelfsturing en gedragsverandering. Het individuele keuzegedrag van gezonde mensen staat centraal.

De HBO'er Toegepaste Psychologie bevordert:

- de arbeidsbekwaamheid en -bereidheid van mensen;
- de maatschappelijke integratie, participatie en veiligheidsbeleving;
- het welzijn en zelfredzaamheid, zodat er een optimale afstemming is tussen de individuele mens en zijn sociale leefomgeving en tussen de mens en zijn levensfase;
- de ontwikkeling en vergroot het lerend vermogen van individuen.

Kerntaken van de Toegepast Psycholoog (TP'er)

1. Beoordelen, diagnosticeren en analyseren van gedragsvraagstukken

De TP'er inventariseert, analyseert en interpreteert gegevens met betrekking tot gedragsvraagstukken op individueel niveau, groepsniveau, organisatieniveau en/of samenlevingsniveau. In dit verband voert hij ook psychologische testprogramma's en onderzoeksmethodes uit. Hij legt dit op verantwoorde wijze vast in onderzoeksverslagen.

2. Adviseren rond verandering van gedrag

De TP'er doet aanbevelingen rond verandering van gedrag aan individuen en organisaties op basis van zijn beoordeling/diagnose van het voorliggende gedragsvraagstuk. Deze aanbevelingen sluiten aan bij de belangen en waarden van de adviesvragende. De TP'er presenteert zijn aanbevelingen aan de betrokkenen en creëert hierbij draagvlak, betrokkenheid en besluitvaardigheid.

3. Begeleiden en coachen van personen bij het verbeteren van hun functioneren

De TP'er begeleidt individuen en organisaties bij de verbetering van het functioneren van mensen en het vergroten van zelfsturing in werken, leren en leven.

4. Trainen van personen in inter- en intrapersonlijke vaardigheden

De TP'er ontwerpt en geeft trainingen gericht op het aanleren van inter- en intrapersonlijke vaardigheden op basis van een vastgestelde (leer)behoefte en afgestemd op de doelgroep.

5. Voorlichten van personen over gedragsvraagstukken

De TP'er ontwerpt voorlichtingsactiviteiten en voert deze uit op basis van psychologisch gefundeerde kennis van attitude- en/of gedragsbeïnvloeding. De informatie die hij verschaft stemt hij af op de betreffende doelgroep.

Naast het uitvoeren van bovenstaande kerntaken wordt het ook tot de taak van de TP'er gerekend om praktijkgericht onderzoek te lezen en te gebruiken. Hij is daarnaast een professional die door spiegeling en zelfontwikkeling de effectiviteit en efficiency van zijn eigen beroepshandeling verbetert en bijdraagt aan de doelstellingen van de organisatie en aan het beroep van TP'er. Ten slotte is de TP'er in staat om in en buiten de eigen organisatie samen te werken met professionals van eigen en andere disciplines.

Ontwikkelingen op het gebied van geriatrie en zorgtoerisme in Zeeland: kansen voor de Toegepaste Psychologie

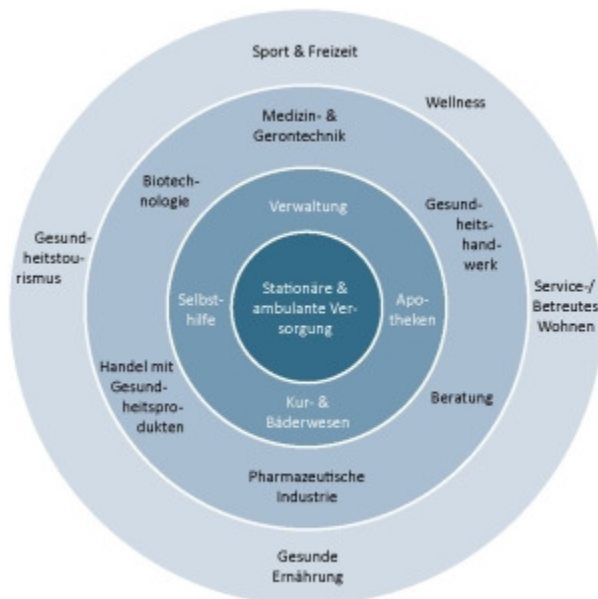
Geriatricie

- Zeeland is op dit moment de meest vergrijsde provincie van Nederland. Niet alleen wonen er nu al verhoudingsgewijs de meeste ouderen – 18 procent van de bevolking in Zeeland is ouder dan 65 – dit aantal zal in de komende decennia alleen maar verder toenemen, tot 28 procent in 2040.
- Naast een steeds ouder wordende bevolking, heeft de provincie Zeeland ook te maken met krimp. Tot 2040 zal het aantal inwoners naar verwachting met zo'n drie procent afnemen. Landelijk zal er tot 2040 (nog) sprake zijn van een groei van bijna zes procent.
- Deze vergrijzing, in combinatie met krimp, kan resulteren in:
  1. Gevolgen voor de ouderen zelf;
Het kan leiden tot toename van eenzaamheid en een kleiner sociaal netwerk onder ouderen (geldt met name voor minder gezonde en minder mobiele mensen) en van depressieve klachten.
  2. Gevolgen voor de arbeidsmarkt in de zorg.
In de zorgsector zullen het eerst problemen ontstaan. Door toenemende vergrijzing neemt de vraag om zorg sterk toe. Door bevolkingsdaling zien we een toenemend tekort aan goede arbeidskrachten. Zeeland pakt dit op in het PSEB programma Zorgeconomie, waarin het evenwicht tussen vraag en aanbod van zorgpersoneel een speerpunt is (website provincie Zeeland).
Bevolkingsdaling zet de zorg onder druk door tekorten op de arbeidsmarkt in de zorgsector. Daarnaast stijgt de vraag naar zorg omdat de vergrijzing toeneemt. Voor een kleine en dunbevolkte provincie als Zeeland is het belangrijk om te bepalen wat in de regio aan zorg aanwezig moet zijn. Kwaliteit en bereikbaarheid van de zorgvoorzieningen zijn daarbij belangrijk. Om het zorgaanbod op peil te houden moet meer gericht worden op samenwerking van zorgvoorzieningen (website provincie Zeeland).

Zorgtoerisme

- Zeeland vormt een belangrijke toeristische regio. De economische positie van de toeristische sector in Zeeland staat echter onder druk. Het aantal gasten en overnachtingen is sinds 2003 fors teruggelopen (gasten -24%, overnachtingen -31%). De positie van Zeeland als toeristische regio binnen Nederland is in populariteit afgenomen (in 2003 waren 12% van alle overnachtingen in Zeeland, in 2009 is dit teruggelopen tot 8,9%). Toch is de toeristische sector nog altijd een belangrijke bron van werkgelegenheid in Zeeland, met ruim 8 procent van de totale werkgelegenheid (Kenniscentrum (Kust)toerisme, 2010: *Wellness in de Delta*).
- Vanwege deze druk op de sector moeten nieuwe product-marktcombinaties worden gezocht. In dat kader geldt *zorgtoerisme* als een kansrijke markt. Specifiek voor Zeeland geldt dat er een toenemende behoefte is aan vakantie met aandacht voor gezondheid. Daarnaast is sprake van een toenemende vergrijzing en krimp van de (beroeps)bevolking.
- Zorgtoerisme is geen eenduidig begrip. Het is in te delen in 4 typen:
  1. Vakantie: vakanties voor mensen met een beperking en een chronische ziekte etc.;
  2. Behandeling: mensen die een medische behandeling ondergaan buiten de eigen regio;
  3. Herstel: mensen die willen herstellen van een operatie of ziekte, bijvoorbeeld in een zorghotel;
  4. Preventie: wellnessactiviteiten, waar ontspanning in bijvoorbeeld een kuuroord centraal staat om ziekten te voorkomen.

- In Duitsland staat het begrip zorgtoerisme reeds langer in de belangstelling. In onderstaand, door het Instituut Arbeit und Technik ontwikkelde, model voor de 'Gesundheitswirtschaft' neemt het 'Gesundheitstourismus' een plaats in in de buitenste schil.

Het model laat zien dat er - redenerend vanuit de stationaire of ambulante basisgezondheidszorg in de binnenste schil - bij het begrip 'Gesundheitswirtschaft' (letterlijk: economie van de gezondheidszorg) sprake is van een keten van elkaar beïnvloedende deelmarkten. Het maakt duidelijk dat het tot ontwikkeling brengen van zorgtoerisme niet op zich zelf staat, maar alleen succesvol kan verlopen als er verbindingen worden gelegd met de basisgezondheidszorg, alsmede met bijvoorbeeld het aanpalende terrein van sport en bewegen (bewegingseducatie en leisure).

De Duitse deelstaat Mecklenburg-Vorpommern – bekend als toeristische trekpleister en kuuroord aan de Oostzeekust van Duitsland – geldt als voortrekker op het gebied van de redesign van de gezondheidszorg in de richting van preventieve ouderenzorg, en in het verlengde daarvan is uitdrukkelijk aandacht geschonken aan zorgtoerisme. Het concept van zorgtoerisme is in die deelstaat al zover ontwikkeld dat Mecklenburg-Vorpommern binnen Duitsland een geheel eigenstandige positie heeft opgebouwd. Het heeft een sterk aanzui-gende werking op zorgtoeristen / zorgvragers uit het gehele land.

- In Nederland gaat binnen het zorgtoerisme de meeste aandacht nog uit naar aan toeristen die zorg of hulpmiddelen nodig hebben tijdens hun vakantie. Het betreft bijvoorbeeld ouderen die een hoog/laag bed willen of steunbeugels in toilet en badkamer. Ook mensen met een lichamelijke handicap vallen binnen deze groep. Het type 'vakantie' is dus het meest onder de aandacht. Bij dit type kan bijvoorbeeld ook worden gedacht aan een zomerkamp voor kinderen met obesitas.

De groeiende aandacht voor een goede gezondheid en preventie leidt ook tot mixvormen van de genoemde typen zorgtoerisme, bijvoorbeeld een mix van de typen vakantie en preventie. Hierbij kan gedacht worden aan mensen met lichte psychische klachten, of (over)vermoeidheid. De (korte) vakantie kan bestaan uit een programma van coaching en voorlichting, in combinatie met een ontspannen verblijf. Op deze manier wordt geprobeerd de klachten te verminderen en erger te voorkomen (mensen behouden voor het arbeidsproces).

Kansen voor de Toegepaste Psychologie

Het lijkt de moeite waard om na te gaan of er in relatie tot het thema geriatrie en – al dan niet in combinatie - (het ontstaan van) vormen van zorgtoerisme arbeidsmarktperspectieven voor Toegepaste Psychologen ontstaan. Zij zouden immers een belangrijke rol kunnen spelen in het begeleiden en coachen van mensen, het adviseren rondom gedrag en het voorlichten van personen.

In het onderhavige onderzoek is een verkenning van de mogelijke betekenis van de Toegepaste Psychologie voor de geriatrie en het zorgtoerisme in Zeeland uitgevoerd. In beide gevallen zijn de ontwikkelingen echter nog in een dusdanig stadium dat de concrete vraag naar Toegepaste Psychologen nog niet aan de orde is, althans het zicht daarop ontbreekt. Er zijn al wel plannen/initiatieven opgepakt, maar die bevinden zich doorgaans nog in een beginstadium. Voorts blijkt dat daar waar die plannen in concrete actie zijn omgezet, de belangstelling van potentiële patiënten/cliënten vooralsnog achter blijft bij de verwachtingen.

Een en ander laat – ook gelet op de hier boven in het kort geschetste ontwikkelingen in Duitsland – onverlet dat het tot ontwikkeling brengen van een integraal concept voor gezondheidstoerisme kansen biedt, ook vanuit het perspectief van de vraag naar Toegepaste Psychologen. Voorwaarde daarvoor is dat het concept vanuit verschillende werkvelden/deelmarkten wordt opgepakt als een gezamenlijk speerpunt. Ook waar het gaat om het leggen van verbindingen tussen de geriatrie en het zorgtoerisme. Het zou er – parallel aan de ervaringen in Mecklenburg-Vorpommern – toe kunnen leiden dat Zeeland een voorttrekkende rol kan verwerven bij de introductie en implementatie van een integraal concept van het zorgtoerisme in Nederland. Anders gezegd: Zeeland zou uit kunnen groeien tot een 'Center of Excellence' op dit gebied.

Aanbevolen wordt dat de faculteiten en opleidingen van de Hogeschool Zeeland – in samenspraak met en gesteund door de provinciale overheid – samen optrekken met partijen uit onder meer de gezondheidszorg, het toerisme, de wellnesscentra, de sector sport & bewegen bij de verdere uitwerking van de plannen voor het tot stand brengen van het concept van zorgtoerisme in de provincie Zeeland.

Het profiel van de HBO'er Toegepaste Psychologie strekt zich uit over *vier arbeidsmarktsectoren*:

- **Arbeid en organisatie:** de TP'er bevordert de arbeidsbekwaamheid en -bereidheid van mensen, bevordert de effectiviteit en efficiëntie van en binnen organisaties en bevordert een effectieve banenmatch tussen werkgever en werknemer.
- **Gezondheid, zorg en welzijn:** de TP'er bevordert het gezonde gedrag van mensen en reduceert de nadelige effecten van 'ziek' zijn. Ook bevordert hij maatschappelijke integratie en sociale en maatschappelijke participatie en veiligheidsbeleving.
- **Consument en maatschappij:** de TP'er richt zich op het stimuleren van door de opdrachtgever gewenst consumentengedrag (m.b.t. producten, diensten en ideeën), en het voorkomen van ongewenst consumentengedrag bij individu, groep, organisatie of samenleving als geheel. De TP'er analyseert (menselijke gedragsfactoren in) maatschappelijke ontwikkelingen, consumentengedrag en bevordert effectieve voorlichting/communicatie richting specifieke doelgroepen.
- **Onderwijs en ontwikkeling:** de TP'er bevordert de ontwikkeling en vergroot het lerend vermogen van individuen. Ook biedt de TP'er ondersteuning aan individuen wiens ontwikkeling wordt belemmerd.

Aanleiding

Verschillende maatschappelijke ontwikkelingen leiden ertoe dat de samenleving steeds ingewikkelder wordt. Het individu wordt steeds meer verantwoordelijk (gesteld) voor de eigen daden en keuzes. Daarmee groeit de vraag naar professionele begeleiding en ondersteuning bij individuele keuzevraagstukken. Ook wordt het gedrag van individuen en groepen steeds moeilijker voorspelbaar. De behoefte aan professionele ondersteuning vanuit het kennisdomein van de psychologie groeit. Hiermee ontstaat een behoefte aan breed en praktische opgeleide Toegepast Psychologen.

De Hogeschool Zeeland is voornemens een bacheloropleiding Toegepaste Psychologie te starten. De bacheloropleiding Toegepaste Psychologie is een praktisch georiënteerde bacheloropleiding in het kennisdomein van de psychologie. Centraal staan het praktisch toepassen van theoretische inzichten uit de psychologie en het verwerven van de daarvoor noodzakelijke beroepscompetenties. Het gaat om kennis over gedrag van mensen en het toepassen daarvan. De bacheloropleiding Toegepaste Psychologie leidt studenten op die verschillende beroepen uitoefenen op hbo-niveau binnen het kennisdomein van de psychologie. Observatie, beoordeling, beïnvloeding en studie van gedrag en beleving m.b.t. het zelfverantwoordelijk en zelfbewust inter- en intrapersoonlijk functioneren van de mens in zijn maatschappelijke- en levensrollen staan in de beroepsuitoefening centraal.

De doelgroep van de bacheloropleiding bestaat uit studenten met een havo of vwo-achtergrond, die interesse hebben in gedrag en beleving m.b.t. het inter- en intrapersoonlijk functioneren van de mens in zijn maatschappelijke- en levensrollen. Daarnaast zijn studenten met een mbo achtergrond onderdeel van de doelgroep.

Inhoud en opbouw van de bacheloropleiding

De bacheloropleiding Toegepaste Psychologie is een vierjarige, voltijd bacheloropleiding. De omvang van de bacheloropleiding is 240 ec's (één ec is 28 studiebelastingsuren). Dat betekent dat voor de bacheloropleiding in totaal $240 \times 28 = 6.720$ uur staat. De gemiddelde studiebelasting is ongeveer 40 uur per week.

De eerste twee jaar van de bacheloropleiding zijn algemeen van aard. De student leert dan de basiskennis en –vaardigheden van de Toegepaste Psychologie en maakt kennis met de vier onderscheiden werkvelden van de Toegepast Psycholoog. In het derde en vierde jaar van de bacheloropleiding krijgt de student de mogelijkheid zich te specialiseren.

De bacheloropleiding Toegepaste Psychologie is opgebouwd uit vier leerlijnen:

- *Conceptuele leerlijn*: verhogen van het kennisniveau door colleges en werkcolleges;
- *Integrale leerlijn*: toepassing van kennis en vaardigheden en verwerven van nieuwe inzichten door het uitvoeren van (gesimuleerde) opdrachten in de diverse werkvelden;
- *Vaardigheidsleerlijn*: bevorderen van het vaardigheidsniveau door trainingen en practica;
- *Studieloopbaanleerlijn*: begeleiding in het vormgeven van de studie en loopbaan.

Daarnaast volgen de studenten stages. Binnen de stages worden de opgedane kennis, houding, inzicht en vaardigheden toegepast in de werksetting.

In het derde jaar volgt de student een stageprogramma van 30 studiepunten. De student kiest daarnaast ook voor een minor (2x15 ec of 1x30 ec). In het vierde jaar kiest een student voor een tweede minor (2x15 ec of 1x30 ec). In het laatste semester van de bacheloropleiding voert de student een praktijkonderzoek uit van 30 ec (onderzoeksopdracht).

Opmerkingen bij de profielen

De respondenten hebben de navolgende kanttekeningen geplaatst en aanvullingen gegeven bij bovenstaand beroepscompetentieprofiel en blauwdruk van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie.

Opmerkingen bij het beroepsprofiel en de blauwdruk van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie

Overige ontwikkelingen in het werkveld

- Digitalisering van het werk (thuiswerken), balans werk-privé wordt belangrijker.
- Toenemende aandacht voor zingevingsvraagstukken.
- Toename van eigen verantwoordelijkheid in het managen van eigen loopbaan en ontwikkeling.
- Als gevolg van bovenstaande groeiende aandacht voor employability, mobiliteit en flexibiliteit.
- Leeftijdsbewust personeelsbeleid, om mensen aan het werk te houden in een vergrijzende arbeidsmarkt.
- Steeds meer herintreders op de arbeidsmarkt.
- Steeds meer aandacht voor gezondheid van de mens, aandacht voor preventie.
- Krimp in het onderwijs, vanwege vergrijzing, ontgroening en krimp van de bevolking in Zeeland.

Specialistische kennis

In relatie tot de kerntaken uit het beroepsprofiel komen verschillende respondenten met aanvullingen in benodigde kennis. Deze aanvullingen zijn vaak te verklaren vanuit de achtergrond (sector) van de respondent:

- Kennis van de arbeidsmarkt, organisatieveranderingsprocessen en methodes en strategieën van organisatieverandering. *'Veel hbo-ers missen deze kennis.'*
- Didactische vaardigheden (als onderdeel van de kerntaak trainen). *'Iemand moet trainingen kunnen geven, maar óók ontwerpen.'*
- Aandacht voor de commerciële kant, het freelancen.
- Kennis over het onderwijs, sociaal-emotionele ontwikkeling en problemen van kinderen.

Opmerkingen over de focus van het profiel en het voorkomen in de organisatie

- Het beroepsprofiel is nog te weinig gefocust en de opleiding leidt niet op tot bepaalde functies. *'De arbeidsmarkt heeft daar moeite mee, omdat onduidelijk is wat je precies kan na de opleiding. Je leert geen vak.'*
- Specialistische functies worden steeds vaker worden uitbesteed, waardoor de kansen voor de Toegepast Psycholoog voornamelijk liggen bij organisaties die zich gespecialiseerd hebben, zoals loopbaanadvies, coaching, verzuimmanagement, etc.
- Toegepast Psychologen worden niet altijd in de organisatie in dienst genomen, maar vaak ingehuurd, zowel voor het opvangen van toenemende vraag, als bij sporadische behoefte.

Opmerkingen over de opzet en invulling van de bacheloropleiding

- Betrek werkgevers bij het opzetten van de opleiding en zorg ervoor dat de opleiding bij werkgevers bekend wordt als die start.
- Zorg voor een goede doorstroom naar een masteropleiding.

Opmerkingen bij de beoogde bacheloropleiding Toegepaste Psychologie

Instemming

- *'Goed initiatief!'*
- Handig voor de begeleiding van medewerkers om om te leren gaan met alle veranderingen in de gezondheidszorg.
- Een stuk psychologie binnen de bacheloropleiding en specialisatie op psychologische vraagstukken:
  - *'Dit geeft toegevoegde waarde bij het trainen en coachen van mensen.'*
  - *'Veel bedrijven zijn bezig met beleid rondom gedragsverandering en het stimuleren van hun personeel, maar missen nu iemand die dit kan onderbouwen en de officiële papieren heeft om dit geloofwaardig te kunnen doen.'*
- Meer gericht op het individu en breder opgeleid dan andere hbo-opleidingen: *'inzetbaar op meerdere functies.'*
- Praktischer ingesteld en goedkoper dan wo-opgeleide psycholoog:
  - *'Een hbo psycholoog kan voordeliger zijn voor bepaalde functies in het kader van de aankomende bezuinigingen.'*
  - *'Een psycholoog hoeft niet altijd wo-opgeleid zijn. Een hbo-opgeleide Toegepast Psycholoog is goed geschikt voor de omgang met data en statistische programma's.'*
- *'De vraag naar Toegepaste Psychologen is er in ieder geval in de branche.'*

Instemming, mits

- Het beroepsprofiel is weinig gefocust. Specialisaties in de opleiding zouden daarom een grote meerwaarde hebben. *'Zonder specialisaties leggen afgestudeerden het af tegen een gespecialiseerd iemand.'*
- De bacheloropleiding Toegepaste Psychologie wordt vooral in de *aanvulling* die de bacheloropleiding kan zijn bovenop een andere bacheloropleiding als meerwaarde gezien:
  - *'Dit lijkt mij een geweldige aanvulling op de hbo-opleiding Personeel en Arbeid.'*
  - *'Ik denk wel dat de opleiding als post-hbo opleiding een verrijking zou kunnen zijn voor groepsleerkrachten.'*

Twijfels

- Enkel behoefte aan wo-opgeleide psychologen:
  - *'Die hebben kennis van specifieke situaties en hebben meer inzicht in psychologische vraagstukken en hoe je deze mensen benadert.'*
  - *'Ik denk niet dat ze beschikken over de gave om diagnostisch en kritisch te denken. Wel hebben hbo-studenten waarschijnlijk betere gespreksvaardigheden dan de academici.'*
- Beroepsvereisten in het werk zijn een belemmering voor hbo-opgeleide psychologen:
  - *'De opleiding leidt niet op tot een CONO erkend beroep en sluit onvoldoende aan bij gespecialiseerde tweedelijns psychiatrische zorg.'*
  - *'De zorgverzekeraars eisen wo-opgeleiden.'*
  - *'Het is belangrijk om een BIG-registratie mogelijk te maken.'*
- De opleiding is niet specifiek genoeg om er ook mee in de ouderenzorg te kunnen werken.

3 Macrodoelmatigheid

3.1 Inleiding

Om een beeld te krijgen van de arbeidsmarktvraag naar Toegepast Psychologen is in de tweede fase van het onderzoek een enquête gehouden onder P&O'ers en managers in de relevante werkvelden (Arbeid & Organisatie, Gezondheid, Zorg & Welzijn, Onderwijs & Ontwikkeling). De enquête is gebaseerd op het door de HZ ontwikkelde beroepscompetentieprofiel en de blauwdruk van de beoogde bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. De resultaten van onderzoeksfase 1, i.c. de door de sleutelpersonen bij de eerste versie van het beroepscompetentieprofiel en blauwdruk gemaakte opmerkingen, zijn verwerkt in de profielen die in de enquête zijn voorgelegd.

In dit hoofdstuk worden eerst de meningen van de sleutelpersonen gepresenteerd. Vervolgens worden de resultaten van de enquête besproken. Ten slotte wordt, op basis van resultaten uit eerder verricht onderzoek naar de doelmatigheid van de bacheloropleiding Toegepaste psychologie en de specifieke uitkomsten voor de regio Zeeland, de macrodoelmatigheid van de beoogde nieuwe bacheloropleiding aan de orde gesteld.

3.2 De mening van de sleutelpersonen

De gesprekken met sleutelfiguren tijdens fase 1 van het onderzoek leveren een eerste, meer kwalitatief beeld op van de macrodoelmatigheid van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. Dit beeld wordt hier beknopt weergegeven.

- Verschillende ontwikkelingen, zoals de toenemende aandacht voor flexibiliteit, mobiliteit, employability en zingevingsvraagstukken, leiden tot een groeiende behoefte aan begeleiding en coaching van werknemers. De Toegepast Psycholoog kan hierin voorzien.
- In de zorg is een verschuiving richting preventie waar te nemen. De gezonde mens staat vaker centraal. In Zeeland biedt deze ontwikkeling mogelijkheden voor het zorgtoerisme. Dit leidt mogelijk tot een (toenemende) vraag naar Toegepast Psychologen, die de klant (i.c. de zorgtoerist) voorlichten, begeleiden en coachen om (weer) gezond te worden of te blijven. Momenteel komt deze vorm van toerisme nog niet goed van de grond, waardoor de behoefte aan Toegepast Psychologen nog beperkt is.
- Er vindt een verschuiving plaats van de behoefte richting gespecialiseerde bureaus, bijvoorbeeld op het gebied van loopbaanbegeleiding of assessments.
- Sleutelpersonen met een functie op de HR-afdeling van hun organisatie zien een behoefte aan Toegepast Psychologen, maar verwachten de komende jaren geen of nauwelijks groei in deze behoefte. Dit beeld lijkt samen te hangen met de hierboven genoemde verschuiving richting gespecialiseerde bureaus.
- Doelmatigheid hangt (ook) af van de focus van de bacheloropleiding. Het bestaan van specialisaties en de communicatie daarvan richting werkgevers is belangrijk. De bacheloropleiding kan anders te breed worden, waardoor afgestudeerden het afleggen tegen gediplomeerden van andere – in de perceptie van werkgevers meer gespecialiseerde – opleidingen.

Al met al bieden de uitkomsten van de gesprekken met de sleutelpersonen voldoende aanknopingspunten voor het trekken van de conclusie dat het beschreven beroepsprofiel feitelijk bestaat. Er zijn voldoende indicaties voor de constatering dat de behoefte aan Toegepast Psychologen aanwezig is en zich in de nabije toekomst verder continueert/ontwikkelt.

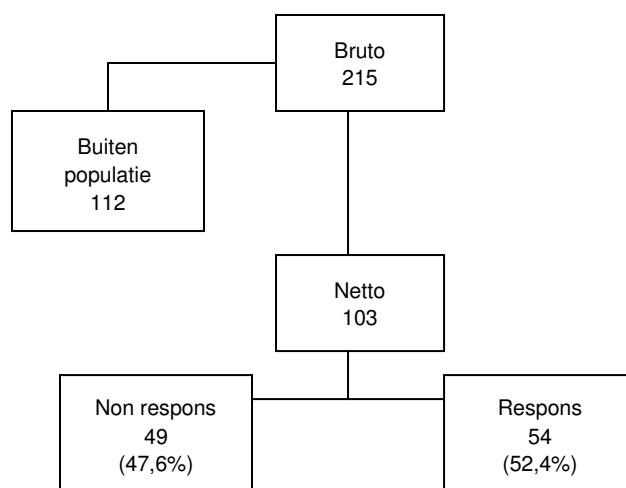
3.3 Resultaten enquête regio Hogeschool Zeeland

In deze paragraaf worden de resultaten van de telefonische enquête gepresenteerd. Deze enquête is in januari 2011 afgenomen bij organisaties in de sectoren Arbeid & Organisatie, Gezondheid, Zorg & Welzijn en Onderwijs & Ontwikkeling uit de regio's Zeeland, West-Noord-Brabant en Zuid-Holland-Zuid. Aan P&O-managers/functionarissen en managers uit deze sectoren is het beroepscompetentieprofiel en de blauwdruk van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie voorgelegd met als kernvragen het voorkomen van toegepaste psychologen in hun eigen organisatie en de daarvan afgeleide behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. Met de uitkomsten van de enquête kan de arbeidsmarktvraag naar werknemers met het profiel Toegepaste Psychologie worden vastgesteld. Hieronder worden allereerst de steekproef en de respons besproken.

Typering van de steekproef en de respons

Voor de enquête is gebruik gemaakt van de contactgegevens van in totaal 255 organisaties in de sectoren Arbeid & Organisatie, Gezondheid, Zorg & Welzijn en Onderwijs & Ontwikkeling uit de regio's Zeeland, West-Noord-Brabant en Zuid-Holland-Zuid. 40 Organisaties bleken dubbel in het bestand te staan, wat de totale netto steekproef op 215 organisaties bracht.

Tijdens de telefonische enquête bleek dat in een aantal gevallen sprake was van respondenten die feitelijk buiten de populatie vallen (niet of niet meer werkzaam bij betrokken organisatie, foutieve adressering, enzovoort). Daarnaast is een aantal organisaties niet bereikt. Onderstaande schema laat het verloop van de bruto naar netto steekproef zien.

Figuur 1 – Overzicht bruto-netto steekproef

De behaalde respons (van de netto steekproef) is ruim 52 procent. De redenen van non-respons komen hoofdzakelijk neer op geen interesse en te druk/geen tijd. Enkele organisaties

geven aan niet mee te willen werken omdat hun organisatie te klein is. Tabel 1 bevat een nadere typering van de netto steekproef en respons naar type organisatie.

Tabel 1 – Verdeling van de steekproef en de respons naar type organisaties

Sector	Aantal (netto) steekproef	% steekproef	Aantal respons	% respons
Arbeid & Organisatie	33	32	16	30
Gezondheid, Zorg & Welzijn	45	44	27	50
Onderwijs & Ontwikkeling	25	24	11	20
Totaal	103	100	54	100

De verdeling over de sectoren in de respons wijkt niet sterk af van de verdeling in de netto steekproef. De sector Gezondheid, Zorg & Welzijn is licht oververtegenwoordigd in de respons, de sector Onderwijs & Ontwikkeling licht ondervertegenwoordigd.

26 Organisaties zijn gevestigd in de regio Zeeland, 28 organisaties komen uit de regio's West-Noord-Brabant en Zuid-Holland-Zuid.

De omvang van de onderzochte organisaties in het bacheloronderzoek varieert van 1 tot 2800 fte's. De gemiddelde personele sterkte bedraagt 431 fte's. In iets meer dan de helft van de gevallen gaat het om grote tot zeer grote organisaties (zie tabel 2).

De gemiddelde personeelsomvang van de organisaties verschilt tussen de sectoren. In de sector Arbeid & Organisatie is de gemiddelde personeelsomvang 87 fte's (n=16), in de sector Gezondheid, Zorg & Welzijn 687 fte's (n=27) en in de sector Onderwijs & Ontwikkeling 305 fte's (n=11).

Tabel 2 – Omvang organisaties naar categorieën in aantal fte's

Aantal fte's in onderzochte organisaties	Aantal	%
≤ 10	13	24
11 – 100	13	24
> 100	28	52
Totaal (= 100%)	54	100

Voorkomen van het beroepsprofiel van de Toegepast Psycholoog

Het profiel van de Toegepast Psycholoog komt in ruim 61 procent van de onderzochte organisaties geheel dan wel in substantiële mate voor. Bij de organisaties die aangeven dat het beroepsprofiel in de organisatie niet voorkomt (40 procent, n=21), verwacht de grote meerderheid (91 procent) dat het profiel ook in de toekomst niet zal voorkomen.

De mate van voorkomen van het profiel verschilt tussen de sectoren. In de sector Onderwijs & Ontwikkeling komt het profiel in meer dan 90 procent van de organisaties voor; in de sector Gezondheid, Zorg & Welzijn in 44 procent van de onderzochte organisaties. Tabel 3 laat dit zien.

Tabel 3 – voorkomen beroepsprofiel Toegepast Psycholoog (%), naar sector

Sector	Arbeid & Organisatie	Gezondheid Zorg & Welzijn	Onderwijs & Ontwikkeling	Totaal
Profiel TP komt in geheel voor	25	4	18	14
Delen van het profiel TP komen voor	44	40	73	48
Profiel komt niet voor	31	56	9	39
Totaal N (= 100%)	16	27	11	54

Indien het profiel voorkomt in de organisatie, geven de meeste respondenten aan dat dit om (*substantiële*) delen van het profiel gaat. Meestal komt een aantal kerntaken uit het beroepsprofiel voor in de organisatie en zijn andere kerntaken minder of niet belangrijk.

De respondenten, die aangeven dat het profiel van de Toegepast Psycholoog in de organisatie voorkomt, is ook gevraagd om welke functies, c.q. welke functiebenamingen het gaat. Veel genoemde functies zijn die van psycholoog, orthopedagoog, (loopbaan)coach en medewerker P&O. Tabel 4 geeft een overzicht van genoemde functies, waarbij is aangegeven in welke sector deze functie (hoofdzakelijk) is genoemd en welk opleidingsniveau het betreft.

Tabel 4 – Overzicht functiebenamingen beroepsprofiel Toegepast Psycholoog

Functienaam	Hoe vaak genoemd	Niveau WO	Niveau hbo	Niveau onbekend	Sector
Psycholoog / klinisch psycholoog / psycholoog adviseur / kinderpsycholoog	11x	10x	1x	-	A&O; G, Z&W; O&O
Coaching / begeleiding (bv. coach zelfredzaamheid, levenscoach, intern begeleider, trainer/coach communicatievaardigheden)	8x	1x	7x	-	A&O; G, Z&W; O&O
Orthopedagoog	6x	6x	-	-	O&O
Hoofd P&O / P&O adviseur / personeelsfunctionaris / personeelsmedewerker / P&O / personeelsadviseur	6x	1x	4x	1x	A&O; G, Z&W; O&O
Loopbaancoach / loopbaanadviseur	4x	-	3x	1x	A&O; G, Z&W; O&O
Re-integratiecoach	3x	-	3x	-	A&O
Opleiding en ontwikkeling op afdelingen / hoofd opleidingen / opleidingscoördinator	3x	1x	-	2x	G, Z&W
Directielid	2x	1x	1x	-	O&O
Arbeidsdeskundige	1x	-	1x	-	A&O
Consulent	1x	-	1x	-	A&O
Leidinggevende	1x	-	1x	-	A&O
Adviseur	1x	-	1x	-	G, Z&W
Arbo coördinator	1x	-	1x	-	G, Z&W
Beleidsmedewerker onderwijs/zorg	1x	-	1x	-	G, Z&W
Casemanager	1x	-	-	1x	G, Z&W
Coördinerend afdelingshoofd	1x	-	1x	-	G, Z&W
Groepsleider	1x	-	1x	-	G, Z&W
Maatschappelijk werker	1x	-	1x	-	G, Z&W
Recruiter	1x	-	-	1x	G, Z&W
Teamleider	1x	-	-	1x	G, Z&W
Leerkracht SBO	1x	-	1x	-	O&O
Leerlingbegeleider	1x	-	1x	-	O&O
LEO	1x	-	-	1x	O&O
P. assistent	1x	-	1x	-	O&O

Uit tabel 4 valt op te maken dat respondenten uit de sector Arbeid & Organisatie voornamelijk functies noemen in het primaire proces van hun activiteiten. Er worden met name veel verschillende coachingsfuncties genoemd, maar ook psychologische functies en functies op het vlak van P&O. Ook in de sector Gezondheid, Zorg & Welzijn worden zeer diverse functies genoemd. Opvallend in deze sector is dat de genoemde functies zowel in het primaire proces als in de staf van de organisatie voorkomen. Zo worden functies als psycholoog en maatschappelijk werker genoemd, maar ook beleidsmedewerker onderwijs/zorg, arbo coördinator en P&O-functies. In de sector Onderwijs & Ontwikkeling worden zeer diverse functies genoemd, die binnen een school of in de schoolbegeleiding bestaan. Het zijn voornamelijk functies waarin direct contact met de leerling plaatsheeft

De formatie TP-functies nu en over vijf jaar

De totale personeelsomvang (in fte's) van de organisaties uit de responsgroep bedraagt 17.235 (n=33)². Ruim driekwart van hen is werkzaam in de sector Gezondheid, Zorg & Welzijn. Binnen deze organisaties zijn 527 medewerkers (fte's) werkzaam met een functieprofiel van de Toegepaste Psycholoog. Gemiddeld zijn er in de organisaties uit het onderzoek ongeveer 16 fte's werkzaam in een TP-functie. Het gemiddeld aandeel TP-ers op de totale formatie is 3,1 procent. De verschillen tussen de sectoren zijn echter zeer groot; zo is gemiddeld ruim een kwart van de medewerkers in de sector Arbeid & Organisatie werkzaam in een TP-functie, en slechts één procent in de sector Gezondheid, Zorg & Welzijn (zie tabel 5). Het hoge percentage TP-ers binnen de sector Arbeid & Organisatie is onder andere te verklaren doordat een aantal organisaties zich inhoudelijk richt op het werkgebied van de Toegepaste Psychologie (bv. loopbaan-coaching, begeleiden mensen met achterstand op de arbeidsmarkt). Binnen deze organisaties is het aandeel TP-ers meer dan 50 procent.

Tabel 5 – Formatie TP-functies naar sector (in 2011)

	Arbeid & Organisatie (N=11)	Gezondheid, Zorg & Welzijn (N=12)	Onderwijs & Ontwikkeling (N=10)	Totaal (N=33)
Totaal aantal medewerkers (fte's)	1021 (6%)	13164 (76%)	3050 (18%)	17235 (100%)
Aantal TP-ers (fte's)	271 (52%)	149 (28%)	107 (20%)	527 (100%)
Gemiddeld % TP-ers op totale formatie	26,5%	1,1%	3,5%	3,1

De respondenten verwachten dat over vijf tot tien jaar 554 fte's in TP-functies werkzaam zullen zijn. Dat is een toename van 27 fte's, ofwel een procentuele stijging van ruim vijf procent. De grootste groei van het aantal TP-functies wordt verwacht binnen organisaties uit de sector Onderwijs & Ontwikkeling: 8,4 procent (n=10). Organisaties binnen de sector Arbeid & Organisatie en Gezondheid, Zorg & Welzijn verwachten een toename van respectievelijk 4,8 en 3,4 procent.

Ruim een derde van de organisaties verwacht dat over vijf tot tien jaar *binnen de sector als geheel* er een toenemende behoefte is aan TP-ers, bijna één op de tien verwacht een afname in de eigen sector, en iets meer dan de helft van de respondenten verwacht dat de behoefte aan TP-ers in de eigen sector de komende jaren gelijk zal blijven. Organisaties in de sector

2 In de 54 organisaties uit de steekproef werken in totaal 23.289 fte's. Om een vergelijking te kunnen maken met het aantal TP-ers in de organisatie, zijn echter alleen die organisaties meegenomen waarin het beroepsprofiel van de TP voorkomt én die weten hoeveel fte's er in dit profiel in de organisatie werkzaam zijn.

Arbeid & Organisatie en Onderwijs & Ontwikkeling verwachten vaker een toename dan organisaties in de sector Gezondheid, Zorg & Welzijn. Tabel 6 geeft een overzicht.

Tabel 6 – Ontwikkeling in groei TP-functies binnen de eigen sector (%)

	Arbeid & Organisatie	Gezondheid, Zorg & Welzijn	Onderwijs & Ontwikkeling	Totaal
Toenemen	58	14	40	36
Gelijk blijven	33	79	50	56
Afnemen	8	7	10	8
Totaal N (= 100%)	12	14	10	36

Behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie

Ongeveer 45 procent van de respondenten voorziet over vijf tot tien jaar in hun eigen organisatie een (beperkte) behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. Daar staat tegenover dat bijna 80 procent (!) van alle respondenten een behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie verwacht op het niveau van de sector. De antwoorden van de respondenten uit de verschillende sectoren lopen uiteen. In de sector Arbeid & Organisatie verwachten de meeste respondenten dat er behoefte aan afgestudeerden TP zal zijn. De uitkomsten zijn gepresenteerd in tabel 7.

Tabel 7 – Arbeidsmarktbehoefte afgestudeerden van bacheloropleiding Toegepaste Psychologie in de sector vanaf 2016 (%), per sector

	Arbeid & Organisatie	Gezondheid, Zorg & Welzijn	Onderwijs & Ontwikkeling	Totaal
Grote behoefte	0	0	20	6
Beperkte behoefte	100	69	50	74
Geen behoefte	0	31	30	21
Totaal N (= 100%)	11	13	10	34

De behoefte aan afgestudeerde Toegepast Psychologen in de verschillende sectoren sluit aan bij de hierboven al beschreven uitkomst dat de respondenten uit de sector Arbeid & Organisatie de grootste groei verwachten in het aantal TP-functies in de komende jaren (58 procent verwacht toename, ten opzichte van 36 procent gemiddeld over de drie sectoren).

Concurrentie van aanverwante opleidingen

Aan de respondenten is gevraagd welke drie opleidingen volgens hen het meest concurrerend zijn voor afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie, en welke opleidingen de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie naar verwachting het meest zal beconcurreren (zie tabel 8).

Tabel 8 – Frequentie (be)concurrerende opleidingen voor de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie (meerdere antwoorden mogelijk; gepercenteerd per cel)

Naam opleiding	concurrerend voor bacheloropleiding TP (%) (N = 31)	beconcurrereerd door bacheloropleiding TP (%) (N = 23)
hbo-opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH)	32	35
hbo-opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (MWD)	26	22
hbo-opleiding Culturele en Maatschappelijke Vorming (CMV)	-	9
hbo-opleiding Pedagogiek	16	13
hbo-opleiding Personeel en Arbeid (P&A)	32	26
post-hbo-opleiding Psychodiagnostiek	16	13
post-hbo-opleiding Sociaal-Psychiatrisch Verpleegkundige (SPV)	6	4
universitaire opleiding Psychologie	61	48
universitaire opleiding Orthopedagogiek	26	13
universitaire opleiding Personeelwetenschappen	13	13

De meest genoemde concurrerende opleidingen zijn de universitaire opleiding Psychologie, en de hbo-opleidingen Personeel en Arbeid en Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH). De respondenten hebben deze drie opleidingen ook het vaakst genoemd op de vraag welke opleidingen het meest beconcurrereerd zullen worden door de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie.

Tussen de drie sectoren bestaan wel enige verschillen in de genoemde concurrerende en beconcurrereerde opleidingen, met name in de sector Onderwijs & Ontwikkeling. In deze sector worden samen met de wo-opleiding Psychologie (56 procent), de universitaire opleiding Orthopedagogiek (56 procent) en de hbo-opleiding Pedagogiek (33 procent) het vaakst genoemd als meest concurrerend voor de hbo-opleiding Toegepaste Psychologie. Aangezien in deze sector veel met kinderen wordt gewerkt, is dit geen verrassende uitkomst. In de sector Gezondheid, Zorg & Welzijn wordt de hbo-opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening relatief vaak genoemd als concurrerende (55 procent) en beconcurrereerde opleiding (43 procent).

Gevraagd naar de concurrentiekracht van deze andere opleidingen op de nieuwe bacheloropleiding Toegepaste Psychologie, wordt deze door 39 procent van de respondenten aangemerkt als sterk, door ruim de helft als middelmatig en door bijna 10 procent van de respondenten als zwak (n = 31). Andersom verwacht ruim 20 procent van de respondenten dat de concurrentiekracht van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie op de genoemde andere opleidingen sterk is, driekwart middelmatig en vier procent zwak (n = 24).

3.4 Macrodoelmatigheid opleiding Toegepaste Psychologie

A. Uitkomsten eerder verricht onderzoek

De arbeidsmarktvaart naar Toegepast Psychologen is eerder onderzocht voor de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie, zoals die reeds wordt aangeboden in Amsterdam en Nijmegen. Ook voor de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie in Leiden is de doelmatigheid verkend, maar die verkenning bevat geen kwantitatieve gegevens over de geraamde arbeidsmarktbehoefte.

Hoewel het onderzoek voor de opleiding Toegepaste Psychologie aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen iets minder recent is (2006) dan het onderzoek voor de Hogeschool van Amsterdam (2008) worden hieronder toch de uitkomsten van de raming van de arbeidsmarkt-vraag uit het onderzoek voor de bacheloropleiding in Nijmegen gebruikt. Dit heeft twee redenen:

1. De bacheloropleiding Toegepaste Psychologie in Amsterdam kent een profilering van de bacheloropleiding op 'grote steden thematiek'. De respondenten zijn afkomstig uit organisaties in (de omgeving van) Amsterdam en de resultaten van het onderzoek zijn dus specifieker en meer gericht op de behoefte aan Toegepast Psychologen in een metropoolregio.
2. De respondenten uit het onderzoek naar de arbeidsmarktbehoefte aan Toegepast Psychologen voor de bacheloropleiding in Nijmegen komen uit organisaties door heel Nederland. De raming van de arbeidsmarktbehoefte geeft daarom een beter beeld van de landelijk verwachte behoefte aan Toegepast Psychologen. Bovendien sluit het profiel van de bacheloropleiding beter aan bij opleidingsprofiel van de beoogde bacheloropleiding aan de HZ.

In de volgende alinea's worden de resultaten van de geraamde arbeidsmarkt-vraag uit het doelmatigheidsonderzoek van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie in Nijmegen gepresenteerd. Vervolgens wordt ingegaan op de betekenis van deze raming in relatie tot de uitkomsten van de in dit onderzoek gehouden enquête.

Resultaten van de raming van de arbeidsmarkt-vraag

De raming van de arbeidsmarkt-vraag naar Toegepast Psychologen uit het doelmatigheidsonderzoek voor de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie in Nijmegen is gebaseerd op een aantal indicatoren:

- de landelijke werkgelegenheid in de sectoren Zorg en Arbeid & Organisatie;
- het gemiddelde formatieaandeel van Toegepast Psychologische functies in beide sectoren (zoals dat naar voren komt uit de enquête);
- de verwachte groei in bestaande Toegepast Psychologische functies (volgens de respondenten uit de enquête);
- de jaarlijkse vervangingsvraag van Toegepast Psychologische functies in de sectoren Zorg en Arbeid & Organisatie.

Volgens de raming uit 2006 zal (vanaf 2011) een jaarlijkse arbeidsmarktbehoefte van ca. 1.200 fte's aan Toegepast Psychologen nodig zijn. Tabel 9 laat dit zien, en geeft ook de gemaakte aannames – formatieaandeel, verwachte groei en vervangingsvraag – weer.

Tabel 9 – Verwachte jaarlijkse instroombehoefte TP-functies in fte's vanaf 2011 (raming 2006)

	A&O	Zorg	totaal
- werkgelegenheid sector in fte's 2005	142.000	480.139	622.139
- formatieaandeel TP-functies 2006 in fte's	2.130	24.968	27.098
	(1,5%)	(5,1%)	(4,2%)
- verwachte groei bestaande TP-functies	326	3.821	4.147
	(15,3%)	(15,3%)	(15,3%)
- formatie TP-functies in 2011	2.456	28.789	31.245
jaarlijkse vervangingsvraag TP-functies vanaf 2011	68	1.123	1.191
(= instroombehoefte in fte's)	(2,75%)	(3,9%)	

Op basis van deze jaarlijkse instroombehoefte in Toegepast Psychologische functies, is ook een schatting gemaakt van de opleidingsvraag. Theoretisch – er is immers geen exclusieve relatie tussen de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie en Toegepast Psychologische functies – is er een jaarlijkse instroombehoefte van 1.071 studenten in de opleidingen die voorzien in het beroepsprofiel van Toegepast Psycholoog. Tabel 10 laat zien hoe dit cijfer tot stand komt.

Tabel 10 – Vertaling jaarlijkse instroombehoefte TP-functies arbeidsmarkt in fte's, naar instroom opleidingen in personen vanaf 2011 (raming 2006)

	totaal
- vervangingsvraag TP-functies = instroombehoefte in fte's	1.200
- vervanging vanuit de stille reserve (50%)	600
- vervangingsbehoefte vanuit de opleidingen (50%)	600
- fte's (F) x rendement (R) opleidingen (600 gedeeld door 0.7)	857
- (FxR) x deeltijdfactor (857 gedeeld door 0.8)	1.071
<i>jaarlijkse instroombehoefte opleiding TP-functies in personen</i>	<i>1.071</i>

De geraamde arbeidsmarktvrage zoals die naar voren komt uit het onderzoek voor de bacheloropleiding in Amsterdam wijkt sterk af van bovenstaande cijfers. In dat onderzoek bestaat een groter aandeel van de formatie uit Toegepast Psychologische functies en wordt de verwachte groei in deze functies veel hoger ingeschat. Bovendien is het onderzoek uitgevoerd in een groter aantal sectoren. Hierdoor ontstaat een grotere arbeidsmarktvrage naar Toegepast Psychologen. Verklaringen voor deze verschillen liggen in de eerder genoemde redenen (specifieker opleidingsprofiel, metropoolregio).

B. Uitkomsten regio Hogeschool Zeeland

In paragraaf 3.1.2 is beschreven in hoeverre functies met het profiel van de Toegepast Psycholoog voorkomen in de organisaties in het Zeeuwse onderzoek en in hoeverre zij behoefte hebben aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. Indien we beide onderdelen (voorkomen en behoefte) met elkaar in verband brengen, krijgen we het beeld dat in tabel 11 wordt gepresenteerd.

Tabel 11 – Samenhang tussen het voorkomen van het beroepsprofiel Toegepaste Psychologie op de huidige en toekomstige arbeidsmarkt en de behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie in de eigen organisatie

Voorkomen van profiel Toegepaste Psychologie	Behoefte aan afgestudeerden bacheloropleiding		Totaal N (= 100%)
	ja	nee	
Nu	36	58	31
In de toekomst	6	0	2
Totaal N (= 100%)	14	19	33

Opgemaakt kan worden dat ruim eenderde van de respondenten aangeeft dat het beroepsprofiel van de Toegepast Psycholoog voorkomt in de eigen organisatie en dat zij ook behoefte hebben, c.q. dat er behoefte zal ontstaan aan afgestudeerden van bacheloropleiding Toegepaste Psychologie.

Uit tabel 12 blijkt dat de behoefte aan afgestudeerden zich vooral en in sterke mate op het niveau van de sector voordoet. Bijna driekwart van de respondenten geeft aan er behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie bestaat dan wel zal ontstaan.

Tabel 12 – Samenhang tussen het voorkomen van het beroepsprofiel Toegepaste Psychologie op de huidige en toekomstige arbeidsmarkt en de behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie in de sector

Voorkomen van profiel Toegepaste Psychologie	Behoefte aan afgestudeerden bacheloropleiding		Totaal N (= 100%)
	ja	nee	
Nu	73	21	31
In de toekomst	6	0	2
Totaal N (= 100%)	26	7	33

Mogelijke verklaringen voor het feit dat de behoefte aan afgestudeerden van de van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie op het niveau van de individuele arbeidsorganisaties achterblijft bij de behoefte op het niveau van de sector zijn:

- Specifieke Zeeuwse kenmerken lijken een rol te spelen in het relatief hoge percentage respondenten dat aangeeft geen behoefte aan afgestudeerden te hebben, terwijl het beroepsprofiel wel voorkomt in de eigen organisatie. Zeeland bevat relatief veel, naar verhouding kleine organisaties. Zo onderscheidt de sector Zorg in Zeeland zich met relatief veel kleinere zorginstellingen, onder meer als gevolg van het feit dat veel instellingen om levensbeschouwelijke redenen nog naast elkaar bestaan. Hetzelfde geldt voor het onderwijs: er komen relatief veel (heel) kleine schoolbesturen voor. Kleine(re) organisaties zullen, zo wordt ook bevestigd door verschillende respondenten, eerder voorzien in de behoefte aan Toegepast Psychologen door die expertise in te huren van derden, dan zelf een Toegepast Psycholoog aan te (kunnen) stellen.
- Sommige organisaties zullen ervoor kiezen om afgestudeerden van andere opleidingen in te zetten op functies met (delen van) het beroepsprofiel van de Toegepast Psycholoog. Dit kunnen afgestudeerden van aanverwante opleidingen zijn, of afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie van andere hogescholen. Ook kunnen organisaties er voor kiezen om mensen zelf op te leiden of bij te scholen, door het volgen van cursussen, post-hbo-opleidingen of interne programma's. De onbekendheid met de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie kan daarbij een rol spelen.

Als de organisaties waar het TP-profiel wel voorkomt, maar die geen behoefte hebben aan afgestudeerden nader worden bekeken, dan vallen enkele punten op (zie tabel 13):

- 37 procent van de organisaties heeft maximaal 10 fte's ten opzichte van 24 procent van alle organisaties uit de enquête. De organisaties die geen behoefte hebben aan afgestudeerden zijn dus vaker klein(er). Zes van de zeven kleine organisaties hebben slechts één of twee fte's in dienst;

- Vijf van de zeven kleine organisaties (≤ 10 fte) behoren tot de sector Arbeid & Organisatie. Het betreft zzp'ers. Het ontbreken van een behoefte aan afgestudeerden, lijkt dan ook het gevolg van de organisatievorm van deze organisaties. Het zijn eenmansbedrijfjes die geen verdere groei voorzien of wensen.

Tabel 13 – Nadere typering van de organisaties die geen behoefte hebben aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie, maar wel beroepsprofiel herkennen in de eigen organisatie, naar sector en grootte

	1-10 fte		11-100 fte		> 100 fte	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Arbeid & Organisatie	5	71	1	33	1	11
Gezondheid, Zorg & Welzijn	1	14	1	33	4	44
Onderwijs & Ontwikkeling	1	14	1	33	4	44
Totaal (N=19)	7	100	3	100	9	100

C. Conclusie

- Er bestaat een landelijke behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. De jaarlijkse vervangingsvraag in TP-functies komt neer op ongeveer 1200 fte's, wat leidt tot een jaarlijkse instroombehoefte van een kleine 1.100 personen in de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie.
- Er kan verwacht worden dat de jaarlijkse vervangingsvraag in TP-functies, en daarmee ook de instroombehoefte in de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie nog groter is, aangezien TP-functies breder voorkomen dan enkel in de sectoren Zorg en Arbeid & Organisatie (de twee sectoren waarop de arbeidsmarktvrage berekend is). Dat blijkt onder meer uit het gegeven dat in de sector Onderwijs & Ontwikkeling de komende jaren de sterkste groei in TP-functies wordt verwacht.
- Ook in de regio Zeeland bestaat een behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. Door specifieke regionale kenmerken wordt deze behoefte echter anders ingekleurd.
- Bijna 60 procent van de respondenten in het Zeeuwse voorziet dat het voorkomen van functies met het TP-profiel niet leidt tot een behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie in de eigen organisatie. Daar staat echter tegenover dat ruim driekwart van de respondenten verwacht dat op het niveau van de sector wel behoefte bestaat of ontstaat aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. De verklaring voor het ontbreken van behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie op het niveau van de individuele organisaties is gelegen in het feit dat in de regio Zeeland relatief veel organisaties vanwege hun omvang gebruik maken van de *inhuur* van expertise en dat er relatief veel zzp-ers voorkomen.

4 Raming studenteninstroom

4.1 Inleiding

Bij het bepalen van de macrodoelmatigheid speelt ook de verwachte studenteninstroom in de bacheloropleiding een rol. Daarom zijn jongeren die in het derde of vierde jaar van hun mbo-4 opleiding zitten en jongeren uit de laatste twee jaar van het havo en het vwo gevraagd naar hun bekendheid en eventuele interesse voor de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie.

Er is gekozen voor twee soorten vragenlijsten, die - met behulp van het Jongerenpanel *Jijbent-belangrijk.nl* van Markteffect - afgenomen zijn onder jongeren in de kernregio Zeeland en in drie aangrenzende regio's:

- Jongeren uit de kernregio Zeeland (Zeeland, West-Noord-Brabant, Zuid-Holland-Zuid) is gevraagd naar de bekendheid van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie en hun interesse in het mogelijk willen volgen van de (beoogde) bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de HZ.
- Jongeren uit de aangrenzende regio's Arnhem/Nijmegen, Tilburg/Eindhoven en Den Haag/Leiden is gevraagd naar de bekendheid van en interesse in de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie en hun interesse en bereidheid deze bacheloropleiding te volgen aan de Hogeschool Zeeland indien zij zouden worden uitgeloot van deze bacheloropleiding op een hogeschool bij hen in de omgeving.

In totaal hebben 278 jongeren uit de regio Zeeland en 160 jongeren uit de drie andere regio's hun mening gegeven. De respons van de jongeren uit de regio Zeeland betreft 27,1 procent. In de andere drie regio's varieerde de respons tussen de 19,5 en 21,7 procent.

Paragraaf 4.2 geeft de resultaten uit de regio Zeeland weer. Paragraaf 4.3 biedt een overzicht van de resultaten uit de regio's Arnhem/Nijmegen, Tilburg/Eindhoven en Den Haag/Leiden. De resultaten zijn in tabelvorm weergegeven, geordend naar de volgende topics:

- Typering van de jongeren;
- Verwachte niveau en richting vervolgopleiding;
- Bekendheid met bacheloropleiding Toegepaste Psychologie;
- Interesse in bacheloropleiding Toegepaste Psychologie van de Hogeschool Zeeland;
- Motieven pro en contra Hogeschool Zeeland.

Elk van de paragrafen bevat een beschrijving van de belangrijkste resultaten in de vorm van samenvattende conclusies.

4.2 Raming student instroom kernregio Zeeland

Typering van de jongeren

Tabel 14 – Verdeling van respondenten naar subregio, geslacht en type vooropleiding

	Aantal	%
<i>Subregio</i>		
Provincie Zeeland	175	62,9
West-Noord-Brabant	57	20,5
Zuid-Holland-Zuid	46	16,6
<i>Geslacht</i>		
man	96	34,5
vrouw	182	65,5
<i>Type vooropleiding</i>		
HAVO	92	33,1
VWO	122	43,9
MBO	64	23,0
Totaal	278	100,0

Tabel 15 – Gekozen profiel VO (n=214)*

	Aantal	%
Cultuur en Maatschappij	45	21,0
Economie en Maatschappij	81	37,9
Natuur en Gezondheid	76	35,5
Natuur en Techniek	67	31,1

* leerlingen kunnen meer dan één profiel volgen, de aantallen en percentages zijn daarom niet op te tellen.

Tabel 16 – Gekozen sector in het mbo

	Aantal	%
Techniek	5	7,8
Economie	15	23,4
Zorg en welzijn	41	64,1
Anders, namelijk	3	4,7
Totaal	64	100,0

Verwachte keuze vervolgopleiding

Tabel 17 – (Verwachte) niveau en richting vervolgopleiding (n=278)

Niveau vervolgopleiding	Aantal	%
Hbo	144	51,8
Wo (universiteit)	88	31,7
Dat weet ik nog niet	46	16,5
Totaal	278	100
<i>Richting vervolgopleiding*</i>		
landbouw / natuur	11	4,0
economie / handel / administratie	73	26,3
techniek / IT	43	15,5
(gezondheids)zorg / welzijn / gedrag en maatschappij / sociologie / pedagogiek	129	46,4
recht	27	9,7
taal /cultuur	38	13,7
onderwijs	43	15,5
anders	28	10,1

* leerlingen kunnen meer dan één richting kiezen, de aantallen en percentages zijn daarom niet op te tellen.

Bekendheid met bacheloropleiding Toegepaste Psychologie

Tabel 18 – Bekendheid met bacheloropleiding Toegepaste Psychologie

	Aantal	%
bekend	74	26,6
onbekend	204	73,4
Totaal	278	100,0

Tabel 18a – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie kent, naar niveau (n=74)

	Aantal	%
havo	25	27,2
vwo	32	26,2
mbo	17	26,6

Tabel 18b – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie kent, naar niveau en leerjaar (n=74)

	Aantal	%
havo 4	8	18,6
havo 5	17	34,7
vwo 5	14	16,9
vwo 6	18	46,2
mbo 4, 3 ^e leerjaar	8	22,2
mbo 4, 4 ^e leerjaar	9	32,1

Tabel 18c – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie kent, naar profiel of sector (n=74)

	Aantal	%
Cultuur en Maatschappij	19	42,2
Economie en Maatschappij	27	33,3
Natuur en Gezondheid	14	18,4
Natuur en Techniek	8	11,9
Zorg en Welzijn	10	24,4
Economie	6	40,0
Techniek	0	-
anders	1	33,3

Tabel 18d – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie kent, naar gewenste sector vervolgopleiding (n=74)

	Aantal	%
landbouw / natuur	1	9,1
economie / handel / administratie	19	26,6
techniek / it	1	2,3
(gezondheids)zorg / welzijn / gedrag en maatschappij / sociologie / pedagogiek	46	35,7
recht	11	40,7
taal /cultuur	10	26,3
onderwijs	11	26,6
anders	8	28,6

Interesse in de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie van de Hogeschool Zeeland

Tabel 19 – Interesse in de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie van de Hogeschool Zeeland als vervolgopleiding

	Aantal	%
ja, interesse	62	22,3
dat weet ik nog niet	99	35,6
nee	117	42,1
Totaal	278	100,0

Tabel 19a – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de HZ mogelijk wil volgen, naar niveau (n=161)*

	Aantal	%
havo	55	59,8
vwo	63	51,6
mbo	43	67,2

* opgeteld antwoorden "ja" en "dat weet ik nog niet"

Tabel 19b – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de HZ mogelijk wil volgen, naar profiel of sector (n=161)*

	Aantal	%
Cultuur en Maatschappij	28	62,2
Economie en Maatschappij	44	54,3
Natuur en Gezondheid	43	56,6
Natuur en Techniek	31	46,3
Zorg en Welzijn	32	78,0
Economie	10	66,7
Techniek	0	-
anders	1	33,3

* opgeteld antwoorden "ja" en "dat weet ik nog niet"

Tabel 19c – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de HZ mogelijk wil volgen, naar gewenst niveau vervolgopleiding (n=161)*

	Aantal	%
hbo	87	60,5
universiteit	42	47,8
nog niet beslist	32	69,6

* opgeteld antwoorden "ja" en "dat weet ik nog niet"

Tabel 19d – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de HZ mogelijk wil volgen, naar gewenste sector vervolgopleiding (n=161)*

	Aantal	%
Landbouw / natuur	5	45,5
Economie / handel / administratie	40	54,8
Techniek / IT	16	37,2
(gezondheids)Zorg / welzijn / gedrag en maatschappij / sociologie / pedagogiek	97	75,2
Recht	16	59,2
Taal /cultuur	22	57,9
Onderwijs	32	74,4
anders	15	53,6

* opgeteld antwoorden "ja" en "dat weet ik nog niet"

Motieven

Tabel 20 – Argumenten die de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie interessant maken* (% ja) (n=161)**

	Aantal	%
dat de opleiding gaat over het gedrag van mensen	95	59,0
dat je na je studie met mensen werkt (hen feitelijk kan ondersteunen in hun dagelijks leven en persoonlijk functioneren)	89	55,3
dat de opleiding praktijkgericht is (veel meer dan op de universiteit)	46	28,6

* deze vraag is alleen aan leerlingen gesteld voor wie de bacheloropleiding TP aan de HZ mogelijk interessant is ('ja' en 'weet niet').

** leerlingen kunnen meer dan één antwoord kiezen, de aantallen en percentages zijn daarom niet op te tellen.

Tabel 21 – Argumenten die de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de Hogeschool Zeeland **niet** interessant maken* (% ja) (n=117)**

	Aantal	%
ik wil geen opleiding volgen over het gedrag van mensen	76	65,0
ik wil later geen werk waarin ik met mensen werk (hen ondersteun in hun dagelijks leven)	22	18,8
ik wil geen praktijkgerichte opleiding volgen, liever meer theoretisch	10	8,5
ik wil liever in een grotere stad studeren dan in vlissingen	21	17,9
ik wil geen opleiding in zeeland volgen	38	32,5
ik heb geen positief beeld van de hogeschool zeeland	9	7,7

* deze vraag is alleen aan leerlingen gesteld voor wie de bacheloropleiding TP aan de HZ niet interessant is.

** leerlingen kunnen meer dan één antwoord kiezen, de aantallen en percentages zijn daarom niet op te tellen.

Tabel 21a – Argumenten die de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de Hogeschool Zeeland **niet** interessant maken* (% ja), naar subregio (n=117)**

	Provincie Zeeland		West-Brabant		Zuid-Holland-Zuid	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
ik wil geen opleiding volgen over het gedrag van mensen	47	63,5	16	69,6	13	65,0
ik wil later geen werk waarin ik met mensen werk (hen ondersteun in hun dagelijks leven)	17	23,0	2	8,7	3	15,0
ik wil geen praktijkgerichte opleiding volgen, liever meer theoretisch	8	10,8	2	8,7	0	-
ik wil liever in een grotere stad studeren dan in Vlissingen	17	23,0	4	17,4	0	-
ik wil geen opleiding in Zeeland volgen	24	32,4	6	26,1	8	40,0
ik heb geen positief beeld van de Hogeschool Zeeland	9	12,2	0	-	0	-

* deze vraag is alleen aan leerlingen gesteld voor wie de bacheloropleiding TP aan de HZ niet interessant is.

** leerlingen kunnen meer dan één antwoord kiezen, de aantallen en percentages zijn daarom niet op te tellen.

Tabel 22 – Rol van de Hogeschool Zeeland en de locatie van de school in Vlissingen in de studiekeuze* (n=161)**

	Aantal	%
dat de hogeschool zeeland veel persoonlijke begeleiding biedt	54	33,5
dat de opleidingen van hoge kwaliteit zijn (hoge score keuzegids hoger onderwijs)	81	50,3
dat de hogeschool zeeland een internationaal karakter heeft (mogelijkheden om te studeren in het buitenland, veel studenten uit het buitenland)	64	39,8
dat er een leuk studentenleven is (sportverenigingen, culturele activiteiten van de hogeschool zeeland, studentenverenigingen)	43	26,7
dat er veel uitgaansmogelijkheden en evenementen in zeeland zijn	26	16,1
dat de school vlak bij het strand en de zee ligt	50	31,1
dat de stad vlissingen en de school allebei relatief klein zijn	43	26,7

* deze vraag is alleen aan leerlingen gesteld voor wie de bacheloropleiding TP aan de HZ mogelijk interessant is ('ja' en 'weet niet').

** leerlingen kunnen meer dan één antwoord kiezen, de aantallen en percentages zijn daarom niet op te tellen.

Interesse voor andere bacheloropleiding van Hogeschool Zeeland

Tabel 23 – Keuze voor alternatieve bacheloropleiding aan de Hogeschool Zeeland, mocht keuze niet op Toegepaste Psychologie vallen* (% dat deze bacheloropleiding overweegt) (n=161)**

	Aantal	%
maatschappelijk werk en dienstverlening (mwd)	22	13,7
sociaal pedagogische hulpverlening (sph)	24	14,9
verpleegkunde	13	8,1
verpleegkunde-vroedkunde	16	9,9
een andere opleiding van de hogeschool zeeland (bv. pabo, een opleiding in het toerisme, sport, economie, techniek, zeevaart)	45	28,0
nee, geen van deze opleidingen	65	40,4

* deze vraag is alleen aan leerlingen gesteld voor wie de bacheloropleiding TP aan de HZ mogelijk interessant is ('ja' en 'weet niet').

** leerlingen kunnen meer dan één antwoord kiezen, de aantallen en percentages zijn daarom niet op te tellen.

Samenvattende conclusies kernregio Zeeland

Bijna de helft van de leerlingen denkt aan een vervolgopleiding in de richting (gezondheids)zorg/ welzijn/ gedrag en maatschappij/ sociologie/ pedagogiek.

Driekwart van de leerlingen uit Zeeland kent de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie niet. In Zeeland maakt het niveau waarop de leerlingen een opleiding volgen, nauwelijks uit voor de bekendheid van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. Het leerjaar van de leerling maakt wel verschil; leerlingen die dichterbij het studiekeuzemoment zitten, zijn vaker bekend met de bacheloropleiding, dan leerlingen uit lagere jaren van het havo, vwo en mbo.

Bijna tweederde van de leerlingen uit de regio Zeeland vindt de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie mogelijk interessant als vervolgopleiding. Dit ondanks het feit dat nogal wat leerlingen van deze groep de opleiding niet kent.

- Leerlingen met het profiel Cultuur & Maatschappij of de sector Zorg & Welzijn vinden de bacheloropleiding vaker interessant als mogelijke vervolgopleiding dan leerlingen van andere profielen of sectoren.
- Leerlingen uit de regio Zeeland die een vervolgopleiding in de richting van (gezondheids)zorg / welzijn / gedrag en maatschappij / sociologie / pedagogiek willen gaan volgen vinden de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie veel vaker interessant als mogelijke vervolgopleiding (74 procent), dan leerlingen die een andere richting op willen. Ook leerlingen die een vervolgopleiding in de richting van onderwijs willen doen, vinden de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie vaker interessant als mogelijke vervolgopleiding.

De bacheloropleiding Toegepaste Psychologie is vooral interessant voor leerlingen, omdat de bacheloropleiding gaat over het gedrag van mensen. Leerlingen die geen interesse tonen in de bacheloropleiding noemen ditzelfde argument het vaakst als reden om juist niet voor de bacheloropleiding te kiezen.

In de studiekeuze van leerlingen uit de kernregio Zeeland spelen kenmerken van de HZ een grotere rol dan kenmerken van de stad Vlissingen en het studentenleven. Met name de hoge kwaliteit van de opleidingen volgens de Keuzegids Hoger Onderwijs is voor iets meer dan de helft van de leerlingen belangrijk in het bepalen van de studiekeuze.

Uit de opmerkingen van leerlingen komt vooral naar voren dat zij willen weten wat de kans op werk is en wat de beroepsmogelijkheden zijn. Ook de vraag naar de bereikbaarheid van de HZ wordt door verschillende leerlingen gesteld. Ten slotte hebben verschillende leerlingen vragen gesteld over mogelijkheden voor specialisaties, vervolgopleidingen en verkorte trajecten

4.3 Raming studentinstroom aangrenzende regio's

De aangrenzende regio's zijn: Arnhem/Nijmegen, Tilburg/Eindhoven en Den Haag/Leiden.

Typering van de jongeren

Tabel 24 – Verdeling van respondenten naar regio, geslacht en type vervolgopleiding

	Aantal	%
<i>Regio</i>		
regio Arnhem/Nijmegen	54	33,8
regio Tilburg/Eindhoven	55	34,4
regio Den Haag/Leiden	51	31,9
<i>Geslacht</i>		
man	53	33,1
vrouw	107	66,9
<i>Type onderwijs</i>		
havo	41	25,6
vwo	89	55,6
mbo	30	18,8
Totaal	160	100

Tabel 25 – Gekozen profiel (n=130)*

	Aantal	%
Cultuur en Maatschappij	18	13,8
Economie en Maatschappij	35	26,9
Natuur en Gezondheid	56	43,1
Natuur en Techniek	51	39,2

* leerlingen kunnen meer dan één profiel volgen, de percentages tellen daarom niet op tot 100 procent.

Tabel 26 – Gekozen sector in het mbo

	Aantal	%
Techniek	6	20,0
Economie	8	26,7
Zorg en welzijn	14	46,7
anders, namelijk	2	6,7
Totaal	30	100,0

Tabel 27 – (Verwachte) niveau vervolgopleiding

	Aantal	%
hbo	76	47,5
wo (universiteit)	68	42,5
dat weet ik nog niet	16	10,0
Totaal	160	100,0

Verwachte keuze vervolgopleiding

Tabel 28 – (Verwachte) richting vervolgopleiding (n=160)*

	Aantal	%
landbouw / natuur	4	2,5
economie / handel / administratie	32	20,0
techniek / IT	29	18,1
(gezondheids)zorg / welzijn / gedrag en maatschappij / sociologie / pedagogiek	78	48,8
recht	13	8,1
taal /cultuur	20	12,5
onderwijs	22	13,8
anders	27	16,9

* leerlingen kunnen meer dan één richting kiezen, de aantallen en percentages zijn daarom niet op te tellen.

Bekendheid met bacheloropleiding Toegepaste Psychologie

Tabel 29 – Bekendheid met bacheloropleiding Toegepaste Psychologie

	Aantal	%
ja	52	32,5
nee	108	67,5
Totaal	160	100,0

Tabel 29a – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie kent, naar niveau (n=160)

	Aantal	%
havo	21	51,2
vwo	24	27,0
mbo	7	23,3

Tabel 29b – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie kent, naar niveau en leerjaar (n=160)

	Aantal	%
havo 4	4	44,4
havo 5	17	53,1
vwo 5	12	26,7
vwo 6	12	27,3
mbo 4, 3 ^e leerjaar	4	28,6
mbo 4, 4 ^e leerjaar	3	18,8

Tabel 29c – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie kent, naar profiel of sector (n=160)

	Aantal	%
Cultuur en Maatschappij	10	55,6
Economie en Maatschappij	13	37,1
Natuur en Gezondheid	19	33,9
Natuur en Techniek	13	25,5
Zorg en Welzijn	6	42,9
Economie	1	12,5
Techniek	0	-
anders	0	-

Tabel 29d – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie kent, naar gewenste sector vervolgopleiding (n=160)

	Aantal	%
landbouw / natuur	1	25,0
economie / handel / administratie	5	15,6
techniek / it	3	10,3
(gezondheids)zorg / welzijn / gedrag en maatschappij / sociologie / pedagogiek	34	43,6
recht	2	15,4
taal /cultuur	9	45,0
onderwijs	8	36,4
anders	5	18,5

Interesse in de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie en de Hogeschool Zeeland

Tabel 30 – Interesse in de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie als vervolgopleiding

	Aantal	%
ja	30	18,8
dat weet ik nog niet	46	28,8
nee	84	52,5
Totaal	160	100,0

Tabel 30a – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie mogelijk wil volgen, naar niveau (n=76)*

	Aantal	%
havo	20	48,8
vwo	41	46,1
mbo	15	50,0

* opgeteld antwoorden "ja" en "dat weet ik nog niet"

Tabel 30b – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie mogelijk wil volgen, naar profiel of sector (n=76)*

	Aantal	%
Cultuur en Maatschappij	11	61,1
Economie en Maatschappij	19	54,3
Natuur en Gezondheid	25	44,6
Natuur en Techniek	18	35,3
Zorg en Welzijn	10	71,5
Economie	2	25,0
Techniek	2	33,3
anders	15	50,0

* opgeteld antwoorden "ja" en "dat weet ik nog niet"

Tabel 30c – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie mogelijk wil volgen, naar gewenst niveau vervolgopleiding (n=76)*

	Aantal	%
hbo	37	38,7
universiteit	30	44,1
nog niet beslist	9	56,3

* opgeteld antwoorden "ja" en "dat weet ik nog niet"

Tabel 30d – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie mogelijk wil volgen, naar gewenste sector vervolgopleiding (n=76)*

	Aantal	%
Landbouw / natuur	1	25,0
Economie / handel / administratie	10	31,3
Techniek / IT	9	31,0
(gezondheids)Zorg / welzijn / gedrag en maatschappij / sociologie / pedagogiek	45	57,7
Recht	9	69,3
Taal /cultuur	12	60,0
Onderwijs	12	54,5
anders	13	48,1

* opgeteld antwoorden "ja" en "dat weet ik nog niet"

Tabel 31 – Percentage leerlingen dat bij uitloting door NF overweegt de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de HZ te willen volgen*

	Aantal	%
ja	20	26,3
dat weet ik nog niet	34	44,7
nee	22	28,9
Totaal	76	100,0

* deze vraag is alleen aan leerlingen gesteld voor wie de bacheloropleiding TP mogelijk interessant is ('ja' en 'weet niet').

Tabel 31a – Percentage leerlingen dat bij uitloting bij andere hogeschool overweegt de bachelor opleiding Toegepaste Psychologie aan de HZ te willen volgen, naar regio*

	Aantal	%
regio Arnhem / Nijmegen	17	65,4
regio Tilburg / Eindhoven	18	75,0
regio Den Haag / Leiden	19	73,1

* opgeteld antwoorden 'ja' en 'weet niet'; n per regio: A/N = 26; T/E = 24; D/L = 26

Motieven

Tabel 32 – Argumenten die de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie interessant maken* (% ja) (n=76)**

	Aantal	%
dat de opleiding gaat over het gedrag van mensen	55	72,4
dat je na je studie met mensen werkt (hen feitelijk kan ondersteunen in hun dagelijks leven en persoonlijk functioneren)	37	48,7
dat de opleiding praktijkgericht is (veel meer dan op de universiteit)	32	42,1

* deze vraag is alleen aan leerlingen gesteld voor wie de bacheloropleiding TP mogelijk interessant is ('ja' en 'weet niet').

** leerlingen kunnen meer dan één antwoord kiezen, de aantallen en percentages zijn daarom niet op te tellen.

Tabel 33 – Argumenten die de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie **niet** interessant maken* (% ja) (n=84)**

	Aantal	%
ik wil geen opleiding volgen over het gedrag van mensen	57	67,9
ik wil later geen werk waarin ik met mensen werk (hen ondersteun in hun dagelijks leven)	22	26,2
ik wil geen praktijkgerichte opleiding volgen, liever meer theoretisch	22	26,2

* leerlingen kunnen meer dan één antwoord kiezen, de aantallen en percentages zijn daarom niet op te tellen.

** deze vraag is alleen aan leerlingen gesteld voor wie de bacheloropleiding TP niet interessant is.

Tabel 34 – Argumenten die de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de Hogeschool Zeeland **niet** interessant maken* (% ja) (n=22)**

	Aantal	%*
ik wil liever in een grotere stad studeren dan in vlissingen	9	40,9
zeeland is te ver weg / ik wil niet op kamers gaan wonen	10	45,5
ik ken in zeeland niemand	5	22,7
ik heb <i>geen</i> positief beeld van de hogeschool zeeland	1	4,5
anders, namelijk:	4	18,2
• ik doe liever een andere opleiding	2	9,1
• ik wil niet naar zeeland, past niet bij me	2	9,1

* deze vraag is alleen aan leerlingen gesteld voor wie de bacheloropleiding TP aan de HZ niet interessant is.

** leerlingen kunnen meer dan één antwoord kiezen, de aantallen en percentages zijn daarom niet op te tellen.

Tabel 35 – Percentage leerlingen dat de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie niet aan de HZ wil volgen, naar regio*

	Regio Arnhem / Nijmegen		Regio Tilburg/Eindhoven		Regio Den Haag / Leiden	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
ik wil liever in een grotere stad studeren dan Vlissingen	4	44,4	3	50,0	2	28,6
Zeeland is te ver weg / ik wil niet op kamers gaan wonen	5	55,6	3	50,0	2	28,6
ik ken in Zeeland niemand	2	22,2	2	33,3	1	14,3
ik heb geen positief beeld van de Hogeschool Zeeland	0	-	0	-	1	14,3
anders, namelijk	1	11,1	1	16,7	2	28,6

* leerlingen kunnen meer dan één antwoord kiezen, de aantallen en percentages zijn daarom niet op te tellen; n per regio: A/N = 9; T/E = 6; D/L = 7

Samenvattende conclusies aangrenzende regio's

Bijna de helft van de leerlingen denkt aan een vervolgopleiding in de richting (gezondheids)zorg/ welzijn/ gedrag en maatschappij/ sociologie /pedagogiek.

Ongeveer twee derde van de leerlingen uit de aangrenzende regio's kent de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie niet. Het lijkt erop dat leerlingen uit de aangrenzende regio's de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie vaker kennen, omdat deze opleiding al wordt aangeboden bij een hogeschool in hun omgeving.

Anders dan in de kernregio Zeeland speelt in deze regio's het onderwijsniveau wél een rol in de bekendheid van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. Havo-leerlingen zijn vaker (51 procent) bekend met de bacheloropleiding dan leerlingen van het vwo (27 procent) of mbo (23 procent).

De helft van de leerlingen uit de aangrenzende regio's vindt de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie mogelijk interessant als vervolgopleiding.

- Leerlingen met het profiel Cultuur & Maatschappij of de sector Zorg & Welzijn vinden de bacheloropleiding vaker interessant als mogelijke vervolgopleiding dan leerlingen van andere profielen of sectoren.
- Leerlingen uit de aangrenzende regio's die een vervolgopleiding in de richting van (gezondheids)-zorg / welzijn / gedrag en maatschappij / sociologie / pedagogiek willen gaan volgen vinden de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie ook vaker interessant als mogelijke vervolgopleiding (58 procent) dan gemiddeld. Leerlingen die een opleiding recht of taal/ cultuur willen volgen zijn echter nog vaker mogelijk geïnteresseerd.

De bacheloropleiding Toegepaste Psychologie is vooral om de inhoudelijke reden dat de bacheloropleiding gaat over het gedrag van mensen interessant voor leerlingen. Leerlingen die juist geen interesse tonen in de bacheloropleiding noemen ditzelfde argument het vaakst als reden om juist niet voor de bacheloropleiding te kiezen.

Ruim zeven op de tien leerlingen uit de drie regio's buiten Zeeland zou bij uitloting van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie op een hogeschool in hun omgeving de HZ mogelijk

overwegen om daar de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie te gaan volgen. De regio waar de leerlingen wonen lijkt hierin wel een rol te spelen: hoe groter de afstand naar Zeeland, hoe minder leerlingen de keuze voor de HZ als alternatief overwegen. Deze afstand én de grootte van de stad Vlissingen zijn voor leerlingen die de HZ *niet* willen overwegen bij uitloting de belangrijkste argumenten. Bijna geen enkele leerling noemt het argument dat ze geen positief beeld hebben van de HZ om niet voor de bacheloropleiding te kiezen.

5 Samenvattende conclusies

In dit slothoofdstuk zijn de belangrijkste conclusies van het onderzoek op een rij gezet. De conclusies zijn thematisch gerangschikt.

Voorkomen Toegepast Psycholoog

1. Ten behoeve van het macrodoelmatigheidsonderzoek is een enquête gehouden onder een steekproef van netto 103 organisaties uit de sectoren Arbeid & Organisatie, Gezondheid, Zorg & Welzijn en Onderwijs & Ontwikkeling in de regio's Zeeland, West-Noord-Brabant en Zuid-Holland-Zuid. De resultaten zijn gebaseerd op een responsgroep van 54 P&O'ers (= 52 procent respons).

Uit de enquête blijkt dat in ruim 60 procent van de onderzochte organisaties het beroepsprofiel van de Toegepast Psycholoog in zijn geheel, dan wel in substantiële mate voorkomt. De mate van voorkomen van het profiel verschilt tussen de sectoren. In de sector Arbeid & Organisatie komt het profiel in 69 procent van de organisaties voor, in de sector Gezondheid, Zorg & Welzijn in 'slechts' 44 procent van de organisaties en in de sector Onderwijs & Ontwikkeling komt het profiel voor in meer dan 90 procent van de organisaties.

In het verlengde van de in het kader van dit onderzoek uitgevoerde verkenning van de mogelijke betekenis van de Toegepaste Psychologie voor de geriatrie en het zorgtoerisme in Zeeland, wordt aanbevolen dat de Hogeschool Zeeland samen met samenwerkingspartners uit sectoren als de gezondheidszorg, het toerisme, de wellnesscentra en de sector sport & bewegen en met de provinciale overheid de bestaande plannen voor de realisatie van het concept van zorgtoerisme in de provincie Zeeland verder uitwerkt en tot uitvoer brengt.

2. In de onderzochte organisaties werken momenteel ongeveer 527 fte's in een functie waarin het TP-profiel geheel dan wel in substantiële mate voorkomt. Gemiddeld zijn dat 16 fte's per organisatie, ofwel 3,1 procent formatie-aandeel op de totale formatie. Ook hier is de variatie tussen de sectoren groot; in de sector Arbeid & Organisatie is het formatie-aandeel meer dan een kwart. In de komende 5-10 jaar verwachten de respondenten een groei van TP-functies met ruim vijf procent.

Ruim een derde van de organisaties verwacht een toenemende behoefte aan TP-ers binnen de sector in de komende vijf tot tien jaar. Vooral in de sector Arbeid & Organisatie verwachten veel organisaties een groeiende behoefte aan TP-ers. Op grond van deze verwachte groei wordt geconstateerd dat functies met het TP-profiel de komende jaren verder zullen toenemen, en hiermee ook de vraag naar Toegepast Psychologen.

Behoeftte aan afgestudeerden bacheloropleiding Toegepaste Psychologie

3. Ongeveer 45 procent van de respondenten voorziet over vijf tot tien jaar in hun eigen organisatie een (beperkte) behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. Daar staat tegenover dat bijna 80 procent (!) van alle respondenten een behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie verwacht op het niveau van de sector. Die behoefte doet zich het sterkst voor bij organisaties uit de sec-

tor Arbeid & Organisatie. Daar voorzien alle respondenten een behoefte aan afgestudeerden in de sector.

4. Bij het verwerven van een positie op de arbeidsmarkt dienen afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie rekening te houden met relatief sterke concurrentie vanuit andere hbo- en wo-opleidingen. Vaakst genoemd zijn de universitaire opleiding Psychologie, en de hbo-opleidingen Personeel en Arbeid en Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH). Tegelijkertijd verwachten de respondenten ook dat deze opleidingen beconcurrereerd zullen worden door de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie, zij het in mindere mate. Verwacht kan worden dat de concurrentiekracht van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie de komende jaren verder zal toenemen, zodra de eerste afgestudeerden van deze bacheloropleiding de arbeidsmarkt op stromen, en organisaties vaker en beter bekend raken met deze bacheloropleiding.

Interesse van potentiële studenten

5. Voor het bepalen van de macrodoelmatigheid speelt ook de verwachte studenteninstroom in de bacheloropleiding een rol. 278 Jongeren uit de kernregio Zeeland en 214 jongeren uit drie aangrenzende regio's (Arnhem/Nijmegen, Tilburg/Eindhoven, Den Haag/Leiden) hebben hun mening gegeven over de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie van de HZ.
6. Driekwart van de leerlingen uit Zeeland is onbekend met de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. Echter, bijna tweederde van alle leerlingen uit Zeeland vindt – na een korte tekstuele introductie van de opleiding – de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de HZ mogelijk interessant als vervolgopleiding. Het zijn vooral leerlingen die in het vo of mbo hebben gekozen voor een sociaal/maatschappelijk profiel en/of leerlingen die een vervolgopleiding in deze richting willen volgen. Met name de focus op het gedrag van mensen maakt de opleiding interessant.
7. Van de leerlingen uit de aangrenzende regio's is ongeveer twee derde onbekend met de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. Ongeveer de helft van de leerlingen vindt de opleiding een mogelijk interessante vervolgokeuze. Net als de leerlingen uit de regio Zeeland zijn dit leerlingen die een sociaal/maatschappelijk profiel hebben gekozen en/of leerlingen die een vervolgopleiding in die hoek zoeken. Daarnaast vinden ook leerlingen die zich oriënteren op een juridische, culturele, of taal(kundige) opleiding de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie mogelijk interessant.
8. De interesse in de beoogde bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de HZ is dus zeker aanwezig. Naast de hierboven genoemde interesse in de opleiding, blijkt dat ook uit de door andere hogescholen ingestelde Numerus Fixi voor de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie.
De HZ zou, naast het vervullen van de behoefte van studenten uit de regio Zeeland, ook uitgelote studenten van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie van andere hogescholen kunnen aantrekken. Ruim een kwart van de leerlingen uit de drie regio's buiten Zeeland zou bij uitloting van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie op een hogeschool in hun omgeving de HZ zeer zeker overwegen in hun keuze om daar de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie te gaan volgen. Daar bovenop zou 45 procent deze overweging mogelijk ook willen maken. De (reis)afstand tot Zeeland lijkt hier wel een beperken-

de rol in te spelen: hoe groter de afstand naar Zeeland, hoe minder leerlingen de keuze voor de HZ als alternatief overwegen.

Macrodoelmatigheid

9. Er bestaat een landelijke behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. De jaarlijkse vervangingsvraag in TP-functies komt neer op ongeveer 1200 fte's, wat leidt tot een jaarlijkse instroombehoefte van een kleine 1.100 personen in de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. Omdat in de raming enkel de arbeidsmarktbehoefte in de sectoren Zorg en Arbeid & Organisatie is meegenomen, kan verwacht worden dat de jaarlijkse vervangingsvraag in TP-functies, en daarmee ook de instroombehoefte in de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie nog groter is.
10. Ook in Zeeland hebben organisaties behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie. Doordat relatief veel individuele organisaties in Zeeland vanwege hun (kleine) omvang gebruik maken van de *inhuur* van Toegepast Psychologische expertise, én omdat relatief veel zzp-ers of (hele) kleine organisaties voorkomen, is de behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie vooral zichtbaar op het niveau van de sector en minder in de eigen organisatie. Ongeveer 80 procent van de respondenten verwacht in de eigen sector een behoefte aan afgestudeerden; terwijl 40 procent van de respondenten ook in de eigen organisatie een behoefte aan afgestudeerden van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie voorziet.
11. De bacheloropleiding Toegepaste Psychologie van de HZ zal de bestaande onderwijscapaciteit en infrastructuur verder versterken en dus niet nadelig beïnvloeden. Hoewel de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie andere opleidingen beconcurrereert, zoals SPH, psychologie (wo) en Personeel & Arbeid, ondervindt de opleiding ook concurrentie vanuit deze opleidingen. De realisering van de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie aan de HZ voorziet in een behoefte van zowel organisaties in de regio, als van toekomstige studenten – óók studenten buiten de regio Zeeland.
Door ingestelde numerus fixus van de bachelor opleiding Toegepaste Psychologie op andere hogescholen, zou de bacheloropleiding aan de HZ studenten buiten de eigen regio een mogelijkheid bieden toch de bacheloropleiding te kunnen volgen. De HZ komt hiermee tegemoet aan zowel de groeiende behoefte aan Toegepast Psychologen op de arbeidsmarkt als aan de groeiende belangstelling onder jongeren voor de bacheloropleiding Toegepaste Psychologie.

Bijlage 1 – Overzicht van geraadpleegde sleutelpersonen

Sleutelpersoon	Functie	Organisatie
Linda Eggels	Manager sales en marketing	RP Care
Leo Breure	Senior personeelsadviseur/ waarnemend afdelingshoofd bedrijfsvoering, directie Economie en Mobiliteit	Provincie Zeeland
Margriet van Groeningen	Senior beleidsmedewerker onderwijs en arbeidsmarkt	Provincie Zeeland
Ronald Beilo	Group HR Manager	Delta
Ronald Kole	Vestigingsmanager Goes	UWV
Rob Bons	Regiodirecteur Zuid	Focus Nederland